

ZAKŁAD SŁUŻBY PREWENCYJNEJ

154

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Alicja Twardo

POLICYJNE IZBY DZIECKA
Zarys problematyki

CENTRUM SZKOLENIA POLICJI

Legionowo 2016

Zdjęcia: podinsp. Jarosław FIDOS, Kierownik Izby Dziecka Wydziału Konwojowego KSP

Korekta, skład i druk:
Wydział Wydawnictw i Poligrafii
Centrum Szkolenia Policji w Legionowie

Nakład 44 egz.

Spis treści

Wstęp	5
1. Istota i znaczenie policyjnej izby dziecka	7
2. Podstawy prawne funkcjonowania policyjnej izby dziecka	8
3. Policyjne izby dziecka – rys historyczny	9
4. Reorganizacja w policyjnych izbach dziecka	12
5. Policyjne izby dziecka w Polsce w świetle obowiązujących przepisów	15
6. Funkcje policyjnej izby dziecka	17
7. Warunki, jakim powinny odpowiadać policyjne izby dziecka	19
8. Metody i formy wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka	25
8.1. Przyjmowanie, wydawanie, przekazywanie i zwalnianie nieletnich z policyjnej izby dziecka	29
8.2. Regulamin pobytu w izbie	31
8.3. Sposób postępowania w przypadku wydarzenia nadzwyczajnego w policyjnej izbie dziecka	36
8.4. Środki przymusu bezpośredniego stosowane wobec nieletniego w policyjnej izbie dziecka	38
8.5. Dokumentacja prowadzona w policyjnej izbie dziecka	39
Załączniki	42
Bibliografia	50

Policyjne izby dziecka (PID) istnieją w Polsce od ponad 70 lat i są specyficzną placówką profilaktyczno-opiekuńczą w systemie zapobiegawczo-wychowawczym wobec młodzieży nieprzystosowanej społecznie. Policyjne izby dziecka pełnią podobną funkcję do pomieszczenia dla osób zatrzymanych (PDOZ), z tą jednak różnicą, że zatrzymuje się w nich szczególną kategorię osób, jakimi są nieletni, dla których pobyt w PID może być wyjątkowo trudnym doświadczeniem. Izby dziecka zapewniają doraźną opiekę nieletnim, którzy weszli w konflikt z prawem, dopuścili się czynu karalnego (przestępstwa, przestępstwa skarbowego lub wykroczenia określonego w art. 50a, 51, 69, 74, 76, 85, 87, 119, 122, 124, 133 i 143 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń) lub samowolnie przebywają poza schroniskiem dla nieletnich lub zakładem poprawczym¹.

Podczas wykonywania obowiązków służbowych wynikających z zadań ustawowych policjanci na co dzień spotykają się z nieletnimi, którzy weszli w konflikt z prawem bądź przebywają w warunkach powodujących ich demoralizację. Wówczas bardzo często dokonują zatrzymania nieletniego, a następnie doprowadzają go do policyjnej izby dziecka i przekazują pod opiekę pracującym tam policjantom-wychowawcom. Co później dzieje się z zatrzymanym nieletnim? Jakie jest dalsze z nim postępowanie? Jak funkcjonuje policyjna izba dziecka? Jakich nieletnich i kiedy można zatrzymać w tej placówce? Odpowiedzi na te i inne pytania związane z zatrzymaniem nieletniego w policyjnej izbie dziecka zawiera niniejsze opracowanie, które jest skierowane do policjantów pragnących wzbogacić swoją wiedzę w zakresie realizacji zadań związanych z pełnieniem służby w PID.

Należy zaznaczyć, iż dotychczas ukazało się niewiele publikacji na ten temat, a w realizowanych programach nauczania zagadnienie to jest przedstawiane w wąskim zakresie. Autorka ma nadzieję, że niniejsze opracowanie pozwoli czytelnikom dokładniej zaznajomić się z przedmiotową problematyką.

¹ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382, z późn. zm.).

1. Istota i znaczenie policyjnej izby dziecka²

„Określenie istoty i znaczenia izb dziecka znajduje swój wyraz w próbie ich klasyfikacji, której podjęli się m.in.: Albin Kelm, Jadwiga Raczkowska, Józef Kuźma, Andrzej Szymański oraz Józef Brągiel i Sylwia Badora.

A. Kelm, stosując łącznie kryteria klasyfikacji form opieki nad dzieckiem według zakresu zadań opiekuńczo-wychowawczych podejmowanych wobec dziecka i czasu trwania opieki oraz według typu środowiska wychowawczego, w którym przebywa dziecko objęte opieką, ulokował izby dziecka w grupie form opieki całkowitej, wspólnie z zakładami wychowawczymi, poprawczymi i schroniskami dla nieletnich.

Z kolei J. Raczkowska umiejscowiła izby dziecka w grupie instytucji sprawujących całkowitą opiekę nad dziećmi i młodzieżą w ograniczonym czasie, obok takich form jak internaty i bursy.

J. Kuźma, formułując schemat „Podstawy organizacyjno-funkcjonalne jednolitego systemu opiekuńczo-wychowawczego nad dziećmi osieroconymi i opuszczonymi”, sytuuje policyjne izby dziecka w grupie instytucjonalnych form opieki całkowitej o charakterze resocjalizującym dla niedostosowanych społecznie, obok zakładów poprawczych, ośrodków resocjalizacyjnych i rewalidacyjnych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych i schronisk dla nieletnich.

W sporządzonej przez J. Brągiel i S. Badorę klasyfikacji form opieki nad dziećmi i młodzieżą izba dziecka znalazła się wspólnie z pogotowiem opiekuńczym w grupie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego.

A. Szymański określił izbę dziecka jako „instytucjonalną formę krótkotrwałej izolacji i doraźnej interwencji Policji wobec starszych nieletnich (...) ośrodek doraźnej opieki nad dziećmi i młodzieżą niedostosowaną społecznie”.

W opinii merytorycznej do senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich określono, że „policyjna izba dziecka jest placówką izolacyjną, zapewniającą doraźną opiekę nieletnim, którzy weszli w konflikt z prawem (są podejrzani o popełnienie czynu karalnego) lub samowolnie przebywają poza schroniskiem dla nieletnich lub zakładem poprawczym”.

W świetle obecnie obowiązujących przepisów można przyjąć, że policyjna izba dziecka jest specjalistyczną, instytucjonalną formą całkowitej, krótkoterminowej opieki nad nieletnimi podejrzanymi o popełnienie czynu karalnego lub będącymi w trakcie samowolnego pobytu poza schroniskiem dla nieletnich lub zakładem poprawczym.

² M. Jamrozek, *Od izby zatrzymań do policyjnej izby dziecka (studium monograficzne)*, Wyd. Wszechnica Świętokrzyska, Kielce 2012, s. 13–14.

2. Podstawy prawne funkcjonowania PID

Podstawą prawną funkcjonowania PID jest art. 83 § 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. Zgodnie z przywołanym przepisem, do 2009 r. izby tworzył i znosił Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji. W wyniku nowelizacji ww. ustawy od dnia 1 stycznia 2010 r. placówki te tworzy i znosi właściwy komendant wojewódzki Policji oraz Komendant Stołeczny Policji w porozumieniu z Komendantem Głównym Policji. Ponadto zgodnie z art. 83 § 1 ww. ustawy minister właściwy do spraw wewnętrznych sprawuje zwierzchni nadzór nad PID.

Natomiast kwestię wyposażenia i zabezpieczenia technicznego oraz pełnienia służby w tych placówkach regulują:

1. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń pokoi i izb (Dz. U. poz. 638, z późn. zm.).
2. Zarządzenie nr 134 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 października 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka (Dz. Urz. KGP poz. 59, z późn. zm.).

3. Policyjne izby dziecka – rys historyczny

Historia policyjnych izb dziecka wiąże się z rozwojem prawa, które było często czynnikiem i miernikiem postępu społecznego. Od drugiej połowy XIX wieku za czyny przestępcze (karalne i zabronione prawem) nieletni byli skazywani na takie same kary jak dorośli, a orzeczone wobec nich kary odbywali we wspólnych zakładach karnych – więzieniach. Wzorem prawa rzymskiego wolne od odpowiedzialności były tylko dzieci do lat 7. Na ziemiach polskich pierwszym zakładem, w którym podjęte były próby oddzielenia nieletnich przestępców od dorosłych, był zakład poprawczy utworzony pod zaborem rosyjskim w roku 1876 w Studzieńcu. Kolejne zmiany w rozwoju izb dziecka nastąpiły w odrodzonej Polsce. W dniu 7 lutego 1919 r. został wydany przez Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego Dekret w przedmiocie utworzenia sądów dla nieletnich, który powoływał sądy dla nieletnich, zezwalając jednocześnie na zakładanie przy nich placówek opieki tymczasowej, zwanych izbami zatrzymań dla nieletnich. Jednak zasadnicza zmiana w dziedzinie odpowiedzialności nieletnich, jak i orzekania wobec nich środków wychowawczych nastąpiła dopiero w 1932 r. po ogłoszeniu Kodeksu karnego, który określał zasady postępowania z nieletnimi³.

Pierwsze placówki zbliżone charakterem do dzisiejszych izb dziecka powstały dopiero w latach trzydziestych XX wieku w Katowicach, Lwowie, Wilnie, Warszawie, Łodzi, Lublinie, Krakowie, Poznaniu, Toruniu i Gdyni. Nie były one organizacyjnie podległe ówczesnej policji państwowej. Fundowane były przez zarządy komunalne lub organizacje charytatywne i nie miały jednolitej struktury organizacyjnej. Funkcjonariusze mogli umieszczać w nich osoby na okres prowadzonego śledztwa. Stanowiły miejsce zatrzymań dzieci bezdomnych, żebraków, włóczęgów i przestępców. Nad placówkami tymi nie sprawowały nadzoru ani sądy, ani prokuratury. Dlatego też istniała dość duża swoboda w stosowaniu kryteriów podczas przyjmowania kierowanych tam dzieci i prowadzenia z nimi zajęć. Czas pobytu dzieci w izbie sięgał kilku dni⁴.

Po II wojnie światowej zaczęło powstawać coraz więcej placówek zajmujących się nieletnimi oraz nastąpił gwałtowny rozwój uregulowań prawnych wobec nieletnich. Pierwsze policyjne izby dziecka, zwane początkowo izbami zatrzymań, zostały powołane rozkazem nr 306 Komendanta Głównego Milicji Obywatelskiej z dnia 25 października 1948 r. Odpowiedzialnymi za ich organizację byli komendanci wojewódzcy Milicji Obywatelskiej tych miast. Związane było to z wprowadzeniem z dniem 1 października 1948 r. Tymczasowej Instrukcji o Walce z przestępczością nieletnich oraz o organizacji i funkcjonowaniu izb zatrzymań⁵. Do zadań izb zatrzymań należały działania prewencyjne, które obejmowały: nadzór nad dzieckiem bez opieki, walkę z handlem, żebractwem, włóczęgostwem nieletnich, walkę z nieładem i alkoholizmem oraz działania prewencyjno-represyjne, obejmujące postępowanie z nieletnimi przestępcami⁶.

³ <http://izbadziecka.policja.waw.pl/portal/dzi/1766/39136/Historia.html> [dostęp: 19.10.2014 r.].

⁴ M. Jamrożek, *Od izby zatrzymań do policyjnej izby dziecka (studium monograficzne)*, s. 14.

⁵ <http://izbadziecka.policja.waw.pl/portal/dzi/1766/39136/Historia.html> [dostęp: 19.10.2014 r.].

⁶ Materiały z seminarium „Podaj pomocną dłoń, otwórz okno na lepszy świat” (Post-Seminar Materials „Give a help ful, open window for a better word”), Warszawa 11–14.01.2005 r., s. 13.

Do 1958 r. izby dziecka pełniły zastępczą funkcję aresztów, niewiele wносиły do rozpatrywanej sprawy dziecka, a także niewiele podejmowały czynności na rzecz zapobiegania demoralizacji i przestępczości. Profil pracy w izbie zmienił się po 1958 r., kiedy to rozkazem nr 5/58 z dnia 26 lipca 1958 r. Komendant Główny Milicji Obywatelskiej wprowadził do użytku służbowego „Regulamin organizacji i działalności milicyjnych izb dziecka”. Izby zatrzymań zmieniły nazwę na Izby Dziecka Milicji Obywatelskiej. Do izby dziecka przyjmowano dzieci i młodzież w wieku 3–18 lat pozbawione opieki, zbiegłe z domów rodzicielskich, od opiekunów lub z zakładów młodzieżowych (porzucone, nieposiadające miejsca zamieszkania, zabłąkane) oraz nieletnich, którzy popełnili czyn zabroniony pod groźbą kary przed ukończeniem lat 17. Nie przyjmowano nieletnich w wieku 15–17 lat, którzy dokonali zabójstw, napadów z bronią lub przy użyciu niebezpiecznego narzędzia. Natomiast rozkazem nr 6/58 ustalono zasady postępowania z nieletnimi moralnie zagrożonymi i nieletnimi, którzy popełnili czyn zabroniony przez ustawę pod groźbą kary⁷.

Ważnym aktem prawnym w działalności izb dziecka był rozkaz nr 1/67 Komendanta Głównego Milicji Obywatelskiej z dnia 10 lutego 1967 r. w sprawie milicyjnych izb dziecka, który wszedł w życie 15 kwietnia 1967 r. Spowodował on rozszerzenie wykazu podstaw zatrzymań, rozwijanie działalności profilaktyczno-wychowawczej przez pracowników izby oraz działające przy izbie zespoły ORMO do spraw dzieci i młodzieży⁸.

Kolejne zmiany przyniósł rok 1983 wraz z wejściem w życie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. Nr 35, poz. 228). Był to pierwszy akt prawny określający problematykę istnienia i działalności izb dziecka, ujmujący wszystkie kwestie dotyczące zapobiegania i zwalczania demoralizacji nieletnich. Jednocześnie na podstawie delegacji jaką dała ww. ustawa Ministrowi Spraw Wewnętrznych, w dniu 7 maja 1983 r. ukazał się przepis wykonawczy – rozporządzenie w sprawie zasad pobytu nieletnich w milicyjnych izbach dziecka (Dz. U. z 1983 r. Nr 26, poz. 122).

Po 1983 r. nastąpiło wyraźne umiejscowienie izb dziecka w systemie opieki (m.in. pełnienie roli surogatu pogotowia opiekuńczego) i profilaktyki patologii społecznych, rozszerzenie funkcji, doskonalenie form i metod pracy z nieletnimi, kompatybilność przepisów międzyresortowych, względnie stabilna i wysoka liczba umieszczonych nieletnich, otwarcie na potrzeby środowiska lokalnego, wielowariantowość zastosowań, wymiana doświadczeń, doskonalenie kadry. Rok 1990 nie przyniósł modyfikacji w zakresie działalności izb dziecka oprócz zmiany nazwy na policyjne izby dziecka w związku z wejściem w życie ustawy o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r. (Dz. U. z 1990 r. Nr 30, poz. 179)⁹.

Kolejne zmiany w organizacji działalności izb dziecka były spowodowane wejściem w życie ustawy z dnia 15 września 2000 r. o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 91 poz. 1010) oraz przepisów wykonawczych, tj. rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad pobytu nieletnich w policyjnych izbach dziecka oraz decyzji nr 346 Komendanta Głównego Policji z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie pełnienia służby przez policjantów w policyjnych izbach dziecka, w których określono czynności policjantów związane między innymi z przyjęciem nieletniego do izby, kontroli jego pobytu, bezpieczeństwa w placówce, postępowania w przypadku zaistnienia wypadku nadzwyczajnego, prowadzenia dokumentacji spraw nielet-

⁷ M. Jamrożek, *Od izby zatrzymań do policyjnej izby dziecka (studium monograficzne)*, s. 17–18.

⁸ Tamże, s. 20.

⁹ Tamże, s. 95.

nich. W decyzji nr 346 nie podjęto wątków związanych z wychowawczym (profilaktyczno-re-socjalizującym) wykorzystaniem pobytu nieletnich w izbie, lokując izbę dziecka w kategorii instytucji izolacyjno-kontrolnych¹⁰.

Po wejściu w życie tzw. „noweli wrześniowej” straciły moc przepisy dotyczące umieszczenia nieletnich z tytułu braku opieki. Według ustawodawcy przepis ten był sprzeczny z europejskimi standardami co do podstaw pozbawienia wolności. Nowe przepisy spowodowały poszerzenie katalogu praw zatrzymanych. Przeprowadzona analiza danych statystycznych obejmujących lata 2000–2004 wskazuje, że od 2001 r. następuje systematyczny spadek liczby zatrzymanych nieletnich, spowodowany m.in. czynnikiem demograficznym oraz wejściem w życie nowych przepisów¹¹.

¹⁰ M. Jamrożek, *Od izby zatrzymań do policyjnej izby dziecka (studium monograficzne)*, s. 28–29.

¹¹ Materiały z seminarium „Podaj pomocną dłoń, otwórz okno na lepszy świat” (Post-Seminar Materials „Give a help ful, open window for a better word”), s. 16.

4. Reorganizacja w policyjnych izbach dziecka

Do 2012 r. w skali kraju było 29 PID, w tym dwie PID zawiesiły swoją działalność: PID w Zielonej Górze od dnia 14 stycznia 2011 r., zaś PID w Tarnowie od dnia 4 grudnia 2012 r. Najwięcej izb było utworzonych w województwie śląskim – 4, dolnośląskim – 3 oraz mazowieckim – 3. W pozostałych województwach funkcjonowały dwie lub jedna PID. Najwięcej tych placówek znajdowało się na południu Polski z uwagi na dużą gęstość zaludnienia w tej części kraju. Natomiast we wschodniej Polsce, gdzie jest mała gęstość zaludnienia, liczba PID była najmniejsza. Niektóre PID znajdowały się w niewielkiej odległości od siebie. Taka sytuacja miała miejsce np. w przypadku placówek znajdujących się w Katowicach i Będzinie, gdzie odległość między nimi wynosi zaledwie 11 km. Niewielka odległość występowała również między placówkami w: Katowicach i Bielsku-Białej, Elblągu i Gdańsku (około 60 km); Słupsku i Koszalinie, Częstochowie i Katowicach, Wrocławiu i Legnicy, Wrocławiu i Wałbrzychu, Radomiu i Kielcach, Bielsku-Białej i Krakowie (około 70 km). Największa odległość występuje natomiast pomiędzy PID w Białymstoku i Warszawie (około 192 km).

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. nowych regulacji prawnych, tj. art. 40a ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu (...), które dają możliwość umieszczania w PID nieletnich na czas uzasadnionej przerwy w konwoju oraz na polecenie sądu na czas niezbędny do wykonania czynności, liczba nieletnich umieszczonych w PID wzrosła o ok. 1500 w stosunku do lat ubiegłych. Niemniej jednak, w dalszym ciągu miejsca w PID są wykorzystywane na bardzo niskim poziomie, oscylującym w granicach jedynie ok. 13%. Ponadto na podkreślenie zasługuje fakt, że liczba miejsc dla nieletnich w PID uległa zmniejszeniu i na dzień 31 maja 2013 r. izby dysponują 482 miejscami dla nieletnich. W większości przypadków izby mieszczą się w budynkach wybudowanych w latach 80., a nawet 50. W tych placówkach remonty zazwyczaj są ograniczane do najbardziej pilnych potrzeb, z reguły dotyczących elewacji, stolarki okiennej, dachów, świetlic, placów spacerowych oraz łazienek. Podobnie przedstawia się sytuacja wyposażenia PID w sprzęt świetlicowy, sportowy, audiowizualny, komputerowy czy biurowy. W niektórych izbach jest on w dużej mierze wyeksploatowany i nie nadaje się do użytku. Ponadto we wszystkich placówkach, które nie zostały jeszcze wyposażone w urządzenia monitorujące, służące do obserwowania i rejestrowania obrazu, istnieje pilna potrzeba ich instalacji w celu zwiększenia bezpieczeństwa osób tam przebywających. Brak jest natomiast pełnej i aktualnej informacji o wszystkich przeprowadzonych ostatnio remontach w PID, kosztach tych remontów oraz kosztach wymaganych remontów. Z uzyskanych informacji wynika również, że w niektórych przypadkach budynki, z reguły wolno stojące, w których dotychczas znajdowały się PID, przekazywane są władzom samorządowym, a nowe placówki powstają w ramach nowo budowanych jednostek organizacyjnych Policji¹².

¹² Koncepcja rozwiązań organizacyjno-strukturalnych zmierzających do podniesienia efektywności wykorzystania policyjnych izb dziecka (PID), Biuro Prewencji Ruchu Drogowego KGP przy udziale Departamentu Nadzoru w MSW, Warszawa, czerwiec 2013.

W 2012 r. zostały przeprowadzone szczegółowe analizy dotyczące funkcjonowania policyjnych izb dziecka, które wykazały znaczne zróżnicowanie pomiędzy poszczególnymi PID. Zróżnicowanie to dotyczyło m.in.: wyposażenia i stanu technicznego, liczby miejsc dla nieletnich, liczby pełniących w nich służbę policjantów i wykonujących zadania pracowników oraz przyjmowanych rocznie nieletnich. Dokonując analizy, izby podzielono na dwie kategorie, tj. te, które są nowo wybudowane lub w których zostały przeprowadzone niedawno generalne remonty i z tego tytułu zarówno ich wyposażenie, jak i stan techniczny można było ocenić jako dobry lub bardzo dobry oraz te, które wymagały kapitalnego remontu. Z dokonanych ustaleń wynikało, że jedynie kilka placówek mieściło się w budynkach niedawno oddanych do użytku lub w których przeprowadzony został generalny remont i z tego tytułu nie wymagały poważniejszych nakładów finansowych lub prac remontowych. Jednak w większości przypadków izby mieściły się w budynkach, które wymagały kosztownych remontów¹³.

Przeprowadzona analiza stanu faktycznego wykazała, iż jedynym rozwiązaniem skutkującym wzrostem efektywności wykorzystania miejsc w PID oraz zmniejszeniem zróżnicowania w zakresie obciążenia poszczególnych izb liczbą przyjmowanych do nich nieletnich, jest przeprowadzenie reorganizacji PID poprzez wdrożenie niezbędnych przedsięwzięć organizacyjno-strukturalnych. Jednakże okazało się to możliwe jedynie w wyniku likwidacji niektórych PID. W oparciu o uwagi i sugestie przesłane przez KWP/KSP oraz wnioski z przeprowadzonej przez przedstawicieli ówczesnego Biura Prewencji KGP wraz z przedstawicielem Departamentu Nadzoru MSW lustracji PID w województwie śląskim i dolnośląskim wytypowanych zostało 10 PID do likwidacji (Legnica, Zielona Góra, Tarnów, Radom, Płock, Słupsk, Będzin, Częstochowa, Elbląg i Ostrów Wielkopolski). Typując placówki, które powinny pozostać po reorganizacji, kierowano się zasadą, aby w każdym województwie funkcjonowała jedna izba, z wyjątkiem województwa zachodniopomorskiego, dolnośląskiego i śląskiego, gdzie ze względu na ich lokalizację, dużą gęstość zaludnienia oraz podział administracyjny wytypowano do pozostawienia dwie izby. Według przeprowadzonych wyliczeń, w wyniku likwidacji ww. placówek, z których zdecydowana większość wymagała przeprowadzenia remontów – odzyskanych zostanie 105 etatów policyjnych oraz 1 etat pracownika cywilnego. Poza tym, zaproponowane rozwiązania miały zapobiec niepotrzebnemu ponoszeniu kosztów związanych z funkcjonowaniem tych placówek. Nie można również wykluczyć, że w wyniku realizacji planowanych przedsięwzięć, w niektórych przypadkach zostaną wygenerowane bliżej nieokreślone koszty związane z koniecznością przetransportowania nieletniego z terenu obecnie obsługiwanego przez wytypowaną do likwidacji PID do izby, która zostanie po reorganizacji. W nowej formule w skali kraju będzie funkcjonować 19 PID, które łącznie będą dysponować 376 miejscami dla nieletnich. Niezależnie od redukcji PID, niezbędne są również zmiany strukturalno-organizacyjne. Z przeprowadzonych analiz wynika, że optymalnym rozwiązaniem będzie włączenie, w ramach wdrażanej koncepcji, pozostawionych 19 PID do struktur wydziałów konwojowych KWP/KSP. Obecne komórki konwojowe KWP/KSP są poza nadzorem w zakresie wydarzeń nadzwyczajnych zaistniałych podczas konwojów i doprowadzeń, koordynują i nadzorują funkcjonowanie pomieszczeń dla osób zatrzymanych (...), pokoi przejściowych oraz tymczasowych pomieszczeń przejściowych. Natomiast od 1 stycznia 2013 r. przejęły również problematykę związaną z nadzorem w zakresie wydarzeń nadzwyczajnych

¹³ *Informacja dotycząca funkcjonowania w 2012 r. pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych oraz policyjnych izb dziecka*, Wydział Konwojowy Biura Prewencji KGP, Warszawa, kwiecień 2013.

zaistniałych w PID. Rozwiązanie to umożliwi przyjęcie jednolitej polityki zarówno w zakresie przestrzegania praw osób konwojowanych i doprowadzanych, jak i umieszczanych w PDOZ, PID, pokojach przejściowych czy tymczasowych pomieszczeniach przejściowych¹⁴.

W wyniku reorganizacji odzyskano 92 etaty policyjne i jeden pracownika Policji. Etaty te zostały przeniesione do izb, które pozostały, bądź zasílono nimi inne komórki organizacyjne KMP/KPP. W żadnym województwie nie wyrażono także potrzeby utworzenia nowej izby. Po przeprowadzonej w 2013 r. reorganizacji policyjnych izb dziecka z 29 placówek pozostało 19: w Koszalinie, Szczecinie, Gdańsku, Olsztynie, Białymstoku, Warszawie, Bydgoszczy, Poznaniu, Gorzowie Wlkp., Wrocławiu, Wałbrzychu, Opolu, Łodzi, Katowicach, Bielsku-Białej, Krakowie, Kielcach, Rzeszowie i Lublinie. Od 1 lutego 2015 r. zawieszono funkcjonowanie PID w Wałbrzychu¹⁵.

Rozmieszczenie poszczególnych PID na terenie kraju po reorganizacji

Źródło: *Koncepcja rozwiązań organizacyjno-strukturalnych zmierzających do podniesienia efektywności wykorzystania policyjnych izb dziecka (PID)*, Wydział Konwojowy Biura Prewencji KGP przy udziale Departamentu Nadzoru MSW, Warszawa, czerwiec 2013 r.

¹⁴ *Koncepcja rozwiązań organizacyjno-strukturalnych zmierzających do podniesienia efektywności wykorzystania policyjnych izb dziecka (PID)*, Biuro Prewencji Ruchu Drogowego KGP przy udziale Departamentu Nadzoru w MSW, Warszawa, czerwiec 2013.

¹⁵ A. Chyliński, *Mniej znaczy lepiej*, „Policja 997” 2015, nr 3(120), s. 11–12.

5. Policyjne izby dziecka w Polsce w świetle obowiązujących przepisów

W dniu 2 stycznia 2014 r. weszły w życie przepisy nowelizacji ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. Zmiany te zostały wprowadzone ustawą z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz niektórych innych ustaw. Wprowadzone zmiany pozwalają umieszczać nieletnich w policyjnej izbie dziecka w sytuacjach wynikających z art. 32g § 1 ustawy.

Znowelizowane przepisy zgodnie z art. 32h § 1 pkt 1 u.p.n. pozwalają na umieszczanie w policyjnej izbie dziecka nieletniego na czas uzasadnionej przerwy w konwoju albo doprowadzeniu, lecz nie dłużej niż na 24 godziny oraz zgodnie z art. 32h § 1 pkt 2 u.p.n. na polecenie sądu rodzinnego, na czas niezbędny do wykonania określonych czynności procesowych, nieprzekraczający 48 godzin. W przypadku, o którym mowa w art. 32h § 1 pkt 1 u.p.n., Policja może umieścić nieletniego w policyjnej izbie dziecka bez zarządzenia sądu rodzinnego, zawiadamiając o tym sąd, na którego obszarze właściwości znajduje się policyjna izba dziecka. Na zarządzenie sądu kierownik policyjnej izby dziecka niezwłocznie zwalnia nieletniego. W sytuacji, o której mowa w art. 32h § 1 pkt 2 u.p.n., Policja może nieletniego zatrzymać. Na postanowienie, o którym mowa w art. 32h § 1 pkt 2 u.p.n., przysługuje zażalenie. Zgodnie z art. 31a u.p.n. zażalenie rozpoznaje sąd rodzinny. Z zatrzymania nieletniego sporządza się protokół, zawierający w szczególności określenie miejsca, daty, godziny i przyczyny zatrzymania. Kopia protokołu zatrzymania nieletniego, obok nakazu przyjęcia, jest podstawowym dokumentem umożliwiającym umieszczenie zatrzymanego nieletniego w policyjnej izbie dziecka. Jako przyczynę zatrzymania nieletniego, oprócz stwierdzenia, że istnieje uzasadnione podejrzenie, że popełnił czyn karalny (opis czynu i jego kwalifikacja prawna), należy również wskazać przesłankę faktyczną zawartą w art. 32g § 1 u.p.n., tzn. uzasadnioną obawę ukrycia się nieletniego lub zatarcia śladów tego czynu albo gdy nie można ustalić tożsamości nieletniego. Jeden egzemplarz protokołu zatrzymania (kopię) należy przekazać nieletniemu za pokwitowaniem odnotowanym na oryginale protokołu. W przypadku zatrzymania nieletniego na podstawie decyzji sądu rodzinnego lub prokuratora, jako przyczynę zatrzymania, do protokołu należy wpisać nazwę, sygnaturę i datę decyzji (polecenia) oraz nazwę organu, który ją wydał¹⁶.

Wśród najistotniejszych zmian z punktu widzenia służby Policji należy również wskazać:

- 1) przejrzyste określenie praw nieletniego w zakresie prawa do obrony, w tym korzystania z pomocy obrońcy (art. 18a u.p.n.);
- 2) wprowadzenie jednolitego postępowania w sprawach nieletnich oraz rezygnacja z dotychczasowego rozwiązania, które przewidywało postępowanie wyjaśniające oraz postępowanie opiekuńczo-wychowawcze lub poprawcze (rozdział 1a u.p.n.);
- 3) wskazanie wprost uprawnienia Policji do zbierania i utrwalania dowodów przejawów demoralizacji nieletniego w wypadkach niecierpiących zwłoki, w takich sytuacjach w razie potrzeby Policja uprawniona jest również do zatrzymania nieletniego (art. 32e u.p.n.);

¹⁶ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.

- 4) rozszerzenie katalogu osób, w obecności których dopuszczalne jest przesłuchanie nieletniego przez Policję, o: wskazaną przez nieletniego osobę mu bliską, przedstawiciela szkoły, do której nieletni uczęszcza, asystenta rodziny, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (art. 32f u.p.n.);
- 5) nałożenie obowiązku przesłuchania zatrzymanego nieletniego (art. 32g § 3 u.p.n.);
- 6) skrócenie z 72 do 48 godzin czasu, po którym należy zwolnić zatrzymanego nieletniego, jeżeli od chwili powiadomienia właściwego sądu rodzinnego o zatrzymaniu nieletniego nie ogłoszono nieletniemu postanowienia o umieszczeniu w schronisku dla nieletnich lub tymczasowym umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, rodzinie zastępczej zawodowej albo w zakładzie leczniczym (art. 32g § 7 pkt 4 u.p.n.)¹⁷.

Art. 32g.

§ 1. Jeżeli jest to konieczne ze względu na okoliczności sprawy, Policja może zatrzymać, a następnie umieścić w policyjnej izbie dziecka nieletniego, co do którego istnieje uzasadnione podejrzenie, że popełnił czyn karalny, a zachodzi uzasadniona obawa ukrycia się nieletniego lub zatarcia śladów tego czynu, albo gdy nie można ustalić tożsamości nieletniego.

§ 2. Uprawnienia Policji do zatrzymania nieletniego przysługują także Straży Granicznej, w zakresie jej właściwości.

§ 3. Zatrzymanego nieletniego informuje się natychmiast o przyczynach zatrzymania oraz przysługujących mu prawach, w tym o prawie do skorzystania z pomocy adwokata, prawie do odmowy składania wyjaśnień lub odpowiedzi na poszczególne pytania i prawie złożenia zażalenia na czynności naruszające jego prawa. Nieletniego należy niezwłocznie przesłuchać. Nieletniemu na jego żądanie, umożliwia się nawiązanie kontaktu z rodzicem albo opiekunem lub z adwokatem.

§ 4. Z zatrzymania nieletniego sporządza się protokół, zawierający w szczególności określenie miejsca, daty, godziny i przyczyny zatrzymania.

§ 5. Policja niezwłocznie zawiadamia rodziców albo opiekuna nieletniego o zatrzymaniu. Zawiadomienie przekazywane rodzicom albo opiekunowi powinno zawierać informacje, o których mowa w § 3.

§ 6. O zatrzymaniu nieletniego należy niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin od chwili zatrzymania, zawiadomić właściwy sąd rodzinny.

§ 7. Zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić i przekazać rodzicom albo opiekunowi, jeżeli:

- 1) ustanie przyczyna zatrzymania;
- 2) poleci to sąd rodzinny;
- 3) nie został zachowany termin, o którym mowa w § 6;
- 4) w ciągu 48 godzin od chwili zawiadomienia właściwego sądu rodzinnego o zatrzymaniu nieletniego nie ogłoszono nieletniemu postanowienia o umieszczeniu w schronisku dla nieletnich lub tymczasowym umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, rodzinie zastępczej zawodowej albo w zakładzie leczniczym, o którym mowa w art. 12.

§ 8. Nieletni w razie ogłoszenia mu wcześniej wymienionego postanowienia może przebywać w policyjnej izbie dziecka przez czas niezbędny do przekazania, nie dłużej jednak niż przez dalszych 5 dni.

§ 9. W policyjnej izbie dziecka można również umieścić nieletniego w trakcie samowolnego pobytu poza schroniskiem dla nieletnich albo poza młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym lub zakładem poprawczym na czas niezbędny do przekazania nieletniego do właściwego schroniska, ośrodka lub zakładu, nie dłużej jednak niż na 5 dni.

¹⁷ D. Prządka, *Zmiany w przepisach prawa w 2013 r. istotne dla policjantów służby prewencyjnej*, „Kwartalnik Policyjny” 2014, nr 1(27), s. 30.

6. Funkcje policyjnej izby dziecka¹⁸

Policyjna izba dziecka stara się realizować **funkcje opiekuńczo-wychowawczą, selekcyjną, diagnostyczną i profilaktyczną** w jak największym i najszerszym zakresie. Niestety nie zawsze jest to możliwe. Walka z biurokracją, brak finansów, źle przystosowane budownictwo uniemożliwiają prawidłowe funkcjonowanie izby.

Biorąc pod uwagę **funkcję opiekuńczo-wychowawczą**, nie jest możliwa konkretna praca dydaktyczna z zatrzymanymi nieletnimi, gdyż do izby przyjmuje się dzieci i młodzież, które znajdują się na różnych poziomach nauczania, a jej stopień dojrzałości w zdobywaniu wiedzy jest także różnorodny. Zajęcia przeprowadzane przez wychowawców mają na celu przede wszystkim: wypełnić czas pobytu nieletniego, przyczynić się do wszechstronnego poznania zatrzymanego. Po zatrzymaniu nieletniego przez policjantów istotne jest zapewnienie mu opieki, co jest realizowane poprzez odebranie mu przedmiotów, które mogą być zagrożeniem dla życia. Nieletni poddawany jest zabiegom higienicznym. Wydaje mu się czystą bieliznę, piżamę oraz pełne wyżywienie. Zatrzymany otrzymuje również strój do zajęć rekreacyjnych, a własne ubrania oddaje do depozytu. Nieletniemu zapewnia się także możliwość wypoczynku i snu. W tym czasie izba stara się ustalić personalia zatrzymanego i zawiadomia np. opiekunów, w zależności od potrzeby – sąd rodzinny, prokuraturę o sytuacji nieletniego. Bardzo istotną rolę odgrywają rozmowy indywidualne z nieletnim. Zatrzymani, opisując swą sytuację życiową i problemy, pozwalają się poznać, często też szukają oparcia i zrozumienia wśród wychowawców. Wytworzenie więzi emocjonalnej między zatrzymanym a przełożonym jest bardzo pomocne w kolejnych działaniach wychowawczych. Ważna jest także treść i sposób prowadzenia zajęć i metod wychowawczych. Powinny one umożliwić poznanie nieletniego, jego środowiska, rozbudzić pozytywne zainteresowania, umiejętność współżycia w zespole, stworzyć warunki umożliwiające nieletniemu wykazanie się poprawną postawą. W policyjnej izbie dziecka realizowany jest dzienny plan pracy z nieletnimi. Jego celem jest zapoznanie nieletnich z konsekwencjami i szkodliwością negatywnych zachowań, zapoznanie nieletnich z ich prawami, wykształcenie u nieletniego umiejętności właściwej oceny swego postępowania i rozpoznania znaczenia czynów i postaw.

Funkcja diagnostyczna stanowi podstawę działania izby i jest przydatna do celów praktycznych w zakresie stosowania diagnozy. Jest to zwykle diagnoza sytuacji rodzinnej, stanu zdrowia i trudności pojawiających się w nauce. Informacje te można uzyskać dzięki: rozmowie wychowawcy z nieletnim, podczas której jest sporządzany kwestionariusz, w którym znajdują się dane o rodzinie nieletniego czy jego sytuacji szkolnej, w oparciu o dokumenty urzędowe Policji, sądu, prokuratury oraz pochodzące z placówek wychowawczych i resocjalizacyjnych, w których nieletni przebywał. Zebrany materiał służy do określenia wniosków dotyczących dalszych losów nieletniego będących wyznacznikiem **funkcji selekcyjnej**. W zależności od tego, co stanowiło przyczynę zatrzymania, nieletniego przekazuje się: rodzicom, opiekunom,

¹⁸ www.nauki-spoeczne.info/zalozone-i-rzeczywiste-funkcje-policyjnej-izby-dziecka [dostęp: 29 stycznia 2008 r.].

kierownikowi zakładu opiekuńczego lub wychowawczego, funkcjonariuszom Policji, do instytucji opiekuńczo-wychowawczych. Materiały i informacje o nieletnim są przekazywane w zależności od potrzeb: sądowi rodzinnemu i jednostce Policji, szkole, zakładowi lub placówce, do której nieletni zostaje skierowany.

Rozmowa profilaktyczno-wychowawcza policjanta z nieletnim stanowi nieodzowny element **funkcji profilaktycznej**. Podczas rozmowy wychowawca stara się dowiedzieć o problemach nieletniego, które są podłożem określonych zachowań. Taka rozmowa powinna zmobilizować wychowanka do modyfikacji jego postępowania, jej zadaniem jest pełnienie funkcji diagnostycznej oraz rozwiązanie problemu. Jest to głównie rozmowa bezpośrednio kierowana, nawiązana jako reakcja na negatywne zachowania, często wywołuje reakcje obronne u wychowanka, które przejawiać się mogą w biernej bądź agresywnej postawie wobec policjanta. Dlatego też funkcjonariusz powinien dokładnie przygotować się do rozmowy, a więc: rozeznaczyć się w sytuacji wychowawczej nieletniego, przeanalizować posiadane o nim informacje, korzystać z pomocy rodziców, pedagogów, wychowawców, kuratora.

Innym rodzajem profilaktyki prowadzonej przez pracowników izby są kontakty i oddziaływanie na rodziny zatrzymanych nieletnich. Najczęściej są to rodziny: patologiczne, niewydolne wychowawczo, o zaburzonych więziach emocjonalnych. W rozmowach wychowawcy starają się poznać sytuację rodziny i dążą do rozwiązania problemu poprzez: mediację pomiędzy nieletnimi i rodzicami, udzielanie porad, w jakiej instytucji można znaleźć pomoc, sugerowanie potrzeby terapii rodzinnej bądź indywidualnej.

7. Warunki, jakim powinny odpowiadać policyjne izby dziecka

Policyjna izba dziecka powinna znajdować się na kondygnacji parterowej lub wyższej budynku. W skład izby powinny wchodzić:

- 1) sypialnie dla nieletnich;
- 2) pokój dyżurnego izby;
- 3) pokój kierownika izby;
- 4) pokój personelu izby;
- 5) świetlica;
- 6) jadalnia;
- 7) pokój sanitarny służący do utrzymania higieny osobistej, w tym umywalnie, natryski i toalety;
- 8) pokój do przygotowania lub podgrzewania posiłków oraz zmywania naczyń;
- 9) magazyn do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu oraz bielizny pościelowej;
- 10) miejsce do rekreacji nieletnich na świeżym powietrzu, wydzielone, zabezpieczone w sposób uniemożliwiający nieletniemu ucieczkę oraz kontaktowanie się z osobami postronnymi, w szczególności zamknięte ogrodzenie o wysokości co najmniej 3 m; od strony izby powinien być do niego swobodny dostęp; ogrodzenie powinna stanowić siatka stalowa ocynkowana rozciągnięta na słupach stalowych; słupy te zakończone są wysięgnikami o długości ramion od 1 do 1,5 m, nachylonymi do wewnątrz placu pod kątem 45 stopni i z rozciągniętymi pięcioma rzędami drutu kolczastego; zabezpieczenie takie powinno zapobiec ucieczkom nieletnich w czasie odbywających się zajęć ruchowych; w pomieszczeniach, w których przebywają nieletni, na placu spacerowym oraz na zewnątrz izby powinny być zainstalowane urządzenia do prowadzenia monitoringu wizyjnego.

W skład izby mogą również wchodzić:

- 1) szatnia dla personelu izby;
- 2) pokój do przeprowadzania i dokumentowania czynności służbowych z udziałem nieletniego;
- 3) izolatka sanitarna przeznaczona dla nieletnich chorych zakaźnie.

Nie jest wymagane wydzielenie w izbie pokoju do przygotowania lub podgrzewania posiłków oraz zmywania naczyń – w przypadku dostaw gotowych posiłków w naczyniach jednorazowych. Jeżeli ze względów technicznych nie jest możliwe wydzielenie w izbie pokoju, magazynu lub szatni, dopuszcza się ich usytuowanie poza izbą.

Wejście do izby i wyjście z niej powinno być wyposażone w stalową kratę oraz drzwi o wzmocnionej konstrukcji z zamkami mechanicznymi lub elektronicznymi. Izba powinna spełniać następujące warunki: mieć ściany o odporności mechanicznej nie niższej niż mur wykonany z cegły pełnej na zaprawie cementowej, o grubości co najmniej 25 centymetrów, pokryte powłoką lub okładziną zmywalną, odporną na działanie wilgoci oraz preparatów czyszcząco-dezynfekujących; mieć punkty świetlne zabezpieczone przed uszkodzeniem, przewody doprowadzające napięcie elektryczne położone podtynkowo oraz elektryczne gniazda wtykowe zainstalowane w niezbędnych miejscach.

Sypialnie dla nieletnich, co najmniej dwie odrębne dla dziewcząt i chłopców, powinny być wyposażone w jednoosobowe łóżka bez ostrych krawędzi lub materace oraz spełniać następujące warunki:

- 1) powierzchnię przypadającą na jedną osobę nie mniejszą niż 3 m²;
- 2) podłogę trwałą i zmywalną, odporną na działanie wilgoci oraz preparatów czyszczących i dezynfekujących;
- 3) okno uchylne w grubości muru o powierzchni nie mniejszej niż 1:8 w stosunku do powierzchni podłogi, z zainstalowaną na zewnątrz kratą z prętów lub płaskowników stalowych, a od wewnątrz siatką stalową; w przypadku wentylacji mechanicznej oraz okna nieotwieralnego o konstrukcji antywłamaniowej dopuszcza się odstępianie od instalowania siatki stalowej wewnętrznej;
- 4) wentylację zapewniającą dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także odpowiednie do czytania i pisania oświetlenie; włączniki oświetlenia są zlokalizowane poza pokojem;
- 5) przyciski do wzywania obsługi pokoju; system wzywania obsługi pokoju zasilany jest bezpiecznym napięciem elektrycznym;
- 6) drzwi o wzmocnionej konstrukcji z dwiema zasuwami i zamkiem mechanicznym lub elektronicznym oraz łańcuchem zabezpieczającym, otwierane na zewnątrz, wyposażone w wizjer zapewniający widoczność, zabezpieczony od strony pokoju szkłem hartowanym, a z drugiej strony – ruchomą zasłoną.

Ponadto sypialnia dla nieletnich może być wyposażona w szafki na rzeczy osobiste.

Pomieszczenie dyżurnego zazwyczaj jest usytuowane w pobliżu wejścia do izby. Jego podstawowe wyposażenie powinny stanowić środki łączności przewodowej i bezprzewodowej, w tym urządzenie zapewniające bezpośrednie połączenie z dyżurnym jednostki oraz faks. W pomieszczeniu tym powinny znajdować się podręczna kartoteka osób zatrzymanych, dokumentacja, którą zobowiązany jest prowadzić dyżurny, a także formularze druków wypełniane w związku z zatrzymaniem nieletniego. W pomieszczeniu znajdują się też sygnalizacja alarmowa (światlna i dźwiękowa) oraz urządzenia do prowadzenia monitoringu. Natomiast pokój kierownika izby, dyżurnego izby oraz pokój personelu izby wyposaża się w urządzenia i sprzęt biurowy.

Pokój do przygotowania lub podgrzewania posiłków oraz zmywania naczyń musi spełniać warunki sanitarne i być wyposażony w sprzęt kuchenny, zgodnie z przepisami w sprawie bezpieczeństwa żywności i żywienia oraz higieny środków spożywczych.

Magazyn do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu oraz bielizny pościelowej musi mieć wyodrębnione części przeznaczone do przechowywania:

- 1) rzeczy osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia;
- 2) rzeczy chorych zakaźnie osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia;
- 3) czystej bielizny pościelowej;
- 4) brudnej bielizny pościelowej.

Pokój sanitarny służący do utrzymania higieny osobistej musi być ogrzewany, oświetlony, wentylowany oraz wyposażony w urządzenia zgodnie z przepisami dotyczącymi pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w budynkach zamieszkania zbiorowego, o których mowa w przepisach w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Instalację dostarczającą wodę do pokoju sanitarnego służącego do utrzymania higieny osobistej wyposaża się w urządzenie umożliwiające regulację temperatury i strumienia wody, zabezpieczone przed dostępem osób umieszczonych w pomieszczeniu.

Drzwi w umywalniach, natryskach i toaletach wyposaża się w szybę z nietłukącego się materiału lub w szybę zabezpieczoną obustronnie siatką stalową lub powłoką uniemożliwiającą jej rozbicie.

Świetlica powinna być wyposażona w:

- 1) stół i krzesła;
- 2) sprzęt audiowizualny;
- 3) sprzęt do gier i zabaw;
- 4) podręczną biblioteczkę.

Świetlica może być wyposażona w materiały dydaktyczne.

Izbę wyposaża się w instalację alarmową sygnalizującą dyżurnemu najbliższej jednostki organizacyjnej Policji zagrożenie życia i zdrowia osób przebywających w izbie.

Instalację alarmową stanowią:

- 1) dzwonki alarmowe i punkty świetlne, znajdujące się w pokoju dyżurnego izby oraz dyżurnego jednostki organizacyjnej Policji lub w innym miejscu, z którego sygnał alarmowy zostanie niezwłocznie odebrany;
- 2) przyciski dzwonek alarmowych umieszczone są:
 - a) w pokoju kierownika izby, w pokoju personelu izby i w pokoju dyżurnego izby,
 - b) na ścianach lub podłodze korytarza, w szczególności przy drzwiach sypialni, izolatki sanitarnej,
 - c) w świetlicy, jadalni, pokoju sanitarnym oraz miejscu do rekreacji na świeżym powietrzu,
 - d) w magazynie do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu oraz bielizny pościelowej.

W skład instalacji alarmowej mogą wchodzić przenośne urządzenia alarmowe uruchamiane przez osoby wykonujące zadania w izbie. Drzwi oraz okna w izbie mogą być wyposażone w urządzenia sygnalizujące ich otwarcie. Izba może być wyposażona w urządzenia monitorujące, w tym służące również do obserwowania i rejestrowania obrazu, działające w systemie całodobowym.

Do przekazywania, odtwarzania i utrwalania obrazu w izbie może służyć system telewizji przemysłowej. Zestaw kamerowy CCTV może być zainstalowany w:

- 1) sypialni dla nieletnich;
- 2) pokoju do przygotowania lub podgrzewania posiłków oraz zmywania naczyń;
- 3) pokoju sanitarnym służącym do utrzymania higieny osobistej;
- 4) korytarzu, świetlicy, izolatce sanitarnej i magazynie do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu oraz bielizny pościelowej;
- 5) pokoju dyżurnego izby;
- 6) pokoju kierownika izby;
- 7) pokoju personelu izby;
- 8) pokoju do przeprowadzania i dokumentowania czynności służbowych z udziałem nieletniego;
- 9) miejscu do rekreacji nieletnich na świeżym powietrzu.

Do przekazywania obrazu z części pokoju sanitarnego służącego do utrzymania higieny osobistej, w szczególności z natrysków i toalet, należy stosować zestaw kamerowy CCTV wyposażony w funkcję uniemożliwiającą ukazywanie intymnych części ciała osoby umieszczonej w pomieszczeniu oraz wykonywania przez nią intymnych czynności fizjologicznych. Do utrwalania obrazu w systemie telewizji przemysłowej można wykorzystać urządzenia elektroniczne typu analogowego lub cyfrowego, w szczególności magnetowid, zestaw kamerowy CCTV oraz rejestrator cyfrowy.

Izba powinna zawierać regulamin pobytu w pomieszczeniu, którego kopię oraz wykaz instytucji stojących na straży praw nieletnich umieszcza się w sypialniach dla nieletnich, świetlicy i izolatce sanitarnej, w sposób uniemożliwiający ich zniszczenie lub dokonanie przy ich pomocy zamachu na zdrowie człowieka”¹⁹.

Przepisy prawne regulujące warunki oraz funkcjonowanie policyjnych izb dziecka nie regulują kwestii dostosowania PID do potrzeb osób niepełnosprawnych. Na gruncie prawa krajowego, podstawowym przepisem poruszającym sprawę dostępności budynków dla osób niepełnosprawnych jest art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2013 r. poz. 1409, z późn. zm.) mówiący, że obiekt budowlany wraz ze związanymi z nim urządzeniami budowlanymi należy, biorąc pod uwagę przewidywany okres użytkowania, projektować i budować w sposób określony w przepisach, w tym techniczno-budowlanych, oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej, zapewniając niezbędne warunki do korzystania z obiektów użyteczności publicznej i mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego przez osoby niepełnosprawne, w szczególności poruszające się na wózkach inwalidzkich”. Z kolei warunki techniczne, jakie muszą być spełnione w celu realizacji wymagań określonych w art. 5 ustawy Prawo budowlane określono w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690, z późn. zm.). W § 3 pkt 6 ww. rozporządzenia została określona definicja „budynku użyteczności publicznej”, zgodnie z którą przez budynek użyteczności publicznej należy rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim i śródlądowym, oraz inny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy i socjalny. Mając powyższe na uwadze oraz biorąc pod uwagę charakter i specyfikę policyjnych izb dziecka, nie są one wykorzystywane dla zaspokojenia wspólnych potrzeb użytkujących je osób, lecz do realizacji obowiązku ich zatrzymania i odosobnienia. Z treści obowiązujących przepisów prawa krajowego nie wynika obowiązek dostosowania pokoi w PID do potrzeb osób niepełnosprawnych. Natomiast Konwencja Organizacji Narodów Zjednoczonych z dnia 13 grudnia 2006 r. o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169) zgodnie z art. 9 ust. 1 zobowiązuje do zagwarantowania praw osób niepełnosprawnych pozbawionych wolności poprzez zapewnienie racjonalnych usprawnień.

Biorąc pod uwagę statystyki dotyczące liczby osób niepełnosprawnych umieszczanych w PDOZ i PID, stwierdzono, że ich liczba stanowi zaledwie ułamek procenta. Poza tym przeprowadzenie wszelkich remontów i modernizacji będzie wiązało się z dużymi kosztami²⁰.

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. poz. 638, z późn. zm.).

²⁰ *Informacja dotycząca funkcjonowania w 2014 r. pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych oraz policyjnych izb dziecka*, Wydział Konwojowy Biura Prewencji KGP, Warszawa, kwiecień 2015.

Rodzaje pomieszczeń w izbie na przykładzie Policyjnej Izby Dziecka w Warszawie na ul. Wiśniowej 44.

Fot. 1. Siłownia

Fot. 2. Sypialnia

Fot. 3. Sala odpraw

Fot. 4. Świetlica

Fot. 5. Pokój przejściowy

Fot. 6. Pokój dyżurnego

Fot. 7. Łazienka

Fot. 8. Szatnia

Fot. 9. Jadalnia

Fot. 10. Kuchnia

Fot. 11. Pokój do przechowywania i podgrzewania posiłków oraz zmywania naczyń

Fot. 12. Magazyn do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu

Źródło: <http://izbadziecka.policja.waw.pl/portal/dzi/1766/39136/Historia.html> [dostęp: 19.10.2014 r.].

8. Metody i formy wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka

„Kierownik izby, organizując służbę, wyznacza co najmniej jednemu policjantowi w izbie funkcję dyżurnego i co najmniej jednemu funkcję wychowawcy. Do służby w izbie kieruje się policjantów, którzy ukończyli doskonalenie zawodowe lokalne w zakresie metod i form pełnienia służby w izbie. Policjanci pełniący służbę w izbie powinni co najmniej raz w roku uczestniczyć w takim doskonaleniu.

Kierownik izby może kierować do pracy w izbie pracowników, którzy będą wspomagali policjantów przy wykonywaniu następujących zadań:

- 1) prowadzeniu magazynu do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu oraz magazynu bielizny pościelowej;
- 2) obsłudze urządzeń monitorujących, z wyjątkiem służących do obserwowania i rejestrowania obrazu – w przypadku, gdy izba została wyposażona w takie urządzenia;
- 3) przygotowywaniu lub podgrzewaniu posiłków oraz zmywaniu naczyń;
- 4) wydawaniu posiłków oraz napojów nieletnim umieszczonym w izbie;
- 5) utrzymaniu izby i jej wyposażenia w czystości i wymaganym stanie sanitarnym;
- 6) przeglądzie wyposażenia izby oraz poprawności działania znajdujących się w niej urządzeń, w tym urządzeń wpływających na poziom bezpieczeństwa osób przebywających w izbie;
- 7) zgłaszaniu nieprawidłowości dotyczących funkcjonowania izby jej kierownikowi lub wyznaczonemu przez niego policjantowi;
- 8) archiwizacji dokumentacji prowadzonej i ewidencjonowanej w izbie;
- 9) wykonywaniu innych zadań zleconych przez kierownika izby lub wyznaczonego przez niego policjanta.

Kierownik izby, a pod jego nieobecność wyznaczony przez niego policjant, sprawuje nadzór nad pełnieniem służby w izbie²¹.

„Do izby nie wolno wносить przedmiotów, których użycie może stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia człowieka. Policjanci oraz pracownicy wykonujący w izbie zadania są zobowiązani pozostawić w miejscu wskazanym przez kierownika izby przedmioty, których użycie może stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia człowieka, a także odpowiednio zabezpieczoną broń, legitymację służbową i znak identyfikacji indywidualnej. Wyżej wymienionego przepisu nie stosuje się wobec policjantów wchodzących do izby w celu przyjęcia, przekazania lub wydania nieletniego. Kierownik izby wyznacza miejsce i sposób przechowywania broni, legitymacji służbowej i znaku identyfikacji indywidualnej.

Przedmioty stanowiące wyposażenie izby należy zabezpieczyć w sposób uniemożliwiający ich wykorzystanie do zamachu na życie lub zdrowie człowieka albo ucieczkę nieletniego.

²¹ § 2–5 zarządzenia nr 134 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 października 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka (Dz. Urz. KGP poz. 59, z późn. zm.).

Wykonujący zadania w izbie są zobowiązani do zachowania szczególnej ostrożności w celu niedopuszczenia do wydarzenia nadzwyczajnego oraz innego zagrożenia prawidłowego funkcjonowania izby. Policjanci pełniący służbę w izbie mają obowiązek sprawować stały nadzór nad nieletnim przebywającym w izbie.

Policjantom pełniącym służbę w izbie zabrania się:

- 1) pozostawiania bez nadzoru nieletnich umieszczonych w izbie;
- 2) opuszczania izby bez zgody kierownika lub wyznaczonego przez niego policjanta;
- 3) wpuszczania do izby osób nieuprawnionych, których pobyt nie stanowi realizacji zadań wynikających z niniejszego zarządzenia lub odrębnych przepisów;
- 4) udzielania osobom nieuprawnionym informacji o nieletnich umieszczonych w izbie;
- 5) umożliwiania kontaktowania się nieletnich przebywających w izbie z innym nieletnim:
 - a) będącym w stanie wskazującym na spożycie alkoholu,
 - b) będącym pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych,
 - c) stwarzającego swoim zachowaniem zagrożenie dla zdrowia lub życia własnego lub innej osoby w sypialni,
 - d) w izolatce sanitarnej lub sypialni dla nieletnich, w której przebywają inni nieletni – wraz z podaniem przyczyny umieszczenia.

Punkty 2–5 stosuje się odpowiednio do pracowników.

Wejścia i wyjścia izby oraz drzwi do sypialni dla nieletnich, świetlicy, jadalni, magazynu do przechowywania rzeczy przekazanych do depozytu oraz bielizny pościelowej, szatni dla personelu izby, izolatki sanitarnej i pokoi powinny być zamknięte na klucz, a otwierane tylko w razie uzasadnionej potrzeby na czas niezbędny do wykonania zadań służbowych. Każdorazowo przed otwarciem drzwi sypialni dla nieletnich lub izolatki sanitarnej, w której przebywa nieletni, policjant jest obowiązany sprawdzić przez wizjer jego zachowanie. Dyżurny izby przechowuje klucze do zamków drzwi i krat wejść do izby i wyjść z niej oraz otwiera i zamyka drzwi i kraty zgodnie z umownymi sygnałami, przekazywanymi przez wychowawcę. Zabrania się przekazywania kluczy osobom nieuprawnionym, pozostawiania ich bez nadzoru lub w zamkach drzwi i krat.

Policjanci pełniący służbę w izbie są zobowiązani na bieżąco kontrolować zachowanie nieletniego w niej umieszczonego. Kontrola zachowania nieletniego przebywającego w sypialni dla nieletnich odbywa się nie rzadziej niż co 30 minut. W przypadku, gdy w sypialni dla nieletnich do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa nieletnich wykorzystywane są działające w systemie całodobowym urządzenia monitorujące, służące do obserwowania i rejestrowania obrazu, kontrola, o której mowa wyżej, odbywa się nie rzadziej niż co 60 minut. Kontrola zachowania nieletniego będącego w stanie wskazującym na spożycie alkoholu, będącego pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, stwarzającego swoim zachowaniem zagrożenie dla zdrowia lub życia własnego lub innej osoby w sypialni odbywa się nie rzadziej niż co 15 minut. W przypadku, gdy w sypialni dla nieletnich dla zwiększenia poziomu bezpieczeństwa nieletnich wykorzystywane są działające w systemie całodobowym urządzenia monitorujące, służące do obserwowania i rejestrowania obrazu, kontrola odbywa się nie rzadziej niż co 30 minut. W godzinach od 22.00 do 6.00 kontrola odbywa się przez wizjer drzwi sypialni dla nieletnich. Kontrola zachowania nieletniego umieszczonego w izolatce sanitarnej odbywa się według zaleceń lekarskich, nie rzadziej jednak niż co 15 minut. Kontrolę oraz zachowanie nieletnich umieszczonych w izbie w przypadkach, o których mowa wyżej, odnotowuje się w książce przebiegu służby. Decyzję kierownika

izby lub upoważnionego przez niego policjanta o umieszczeniu w izbie nieletniego będącego w stanie wskazującym na spożycie alkoholu, pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, stwarzającego swoim zachowaniem zagrożenie dla zdrowia lub życia własnego lub innej osoby w sypialni, umieszczonego w izolatce sanitarnej lub sypialni dla nieletnich, w której przebywają inni nieletni – wraz z podaniem przyczyny umieszczenia odnotowuje się w książce przebiegu służby oraz w książce ewidencji nieletnich.

Do obowiązków kierownika izby w szczególności należy:

- 1) zapoznanie się z przebiegiem poprzedniej służby niezwłocznie po rozpoczęciu służby w izbie;
- 2) przydzielanie zadań policjantom pełniącym służbę w izbie lub pracownikowi oraz odnotowanie tego w książce przebiegu służby;
- 3) niezwłoczne informowanie dyżurnego jednostki organizacyjnej Policji, w której terytorialnym zasięgu działania znajduje się izba, o wydarzeniach nadzwyczajnych lub innych zdarzeniach stanowiących zagrożenie dla porządku lub bezpieczeństwa nieletnich umieszczonych w izbie oraz odnotowanie tego w książce przebiegu służby;
- 4) niezwłoczne zapoznanie nieletniego przyjmowanego do izby z regulaminem pobytu w izbie, przysługującymi mu prawami i ciążącymi na nim obowiązkami, szczegółowym porządkiem dnia oraz poinformowanie go o wyposażeniu izby w urządzenia monitorujące, w tym służące również do obserwowania i rejestrowania obrazu – w przypadku ich zainstalowania;
- 5) niezwłoczne informowanie lekarza o konieczności badania lekarskiego w przypadku uskarżania się nieletniego na zły stan zdrowia, podejrzenia, że jest on chory zakaźnie lub zakażony oraz odnotowanie tego w książce przebiegu służby;
- 6) niezwłoczne informowanie jednostki organizacyjnej Policji prowadzącej postępowanie w sprawie nieletniego lub właściwego sądu rodzinnego o wynikającej z decyzji lekarza konieczności zwolnienia nieletniego z izby ze względu na stan jego zdrowia oraz uzgadnianie z tą jednostką lub sądem dalszego trybu postępowania w sprawie i odnotowanie tego w książce przebiegu służby;
- 7) niezwłoczne informowanie jednostki organizacyjnej Policji prowadzącej postępowanie w sprawie nieletniego lub właściwego sądu rodzinnego, nie później jednak niż na trzy godziny przed upływającym czasem zatrzymania tego nieletniego o konieczności jego zwolnienia i przekazania go rodzicom lub opiekunom, w przypadku nieogłoszenia mu w ciągu 48 godzin od chwili zawiadomienia właściwego sądu rodzinnego o zatrzymaniu nieletniego postanowienia o umieszczeniu w schronisku dla nieletnich lub tymczasowym umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, rodzinie zastępczej zawodowej w zakładzie leczniczym lub domu pomocy społecznej, a także uzgadnianie z tą jednostką lub sądem dalszego trybu postępowania w sprawie i odnotowanie tego w książce przebiegu służby;
- 8) informowanie właściwego sądu rodzinnego o nieodebraniu przez dyrektora młodzieżowego ośrodka wychowawczego nieletniego, który samowolnie przebywał poza tym ośrodkiem oraz o upływającym terminie pobytu w izbie tego nieletniego, a także uzgadnianie z tym sądem dalszego trybu postępowania w sprawie i odnotowanie tego w książce przebiegu służby;
- 9) informowanie sądu rodzinnego, na obszarze którego właściwości znajduje się izba, o umieszczeniu w izbie nieletniego na czas uzasadnionej przerwy w konwoju lub doprowadzeniu i odnotowanie tego w książce przebiegu służby;
- 10) przyjmowanie próśb, skarg i wniosków od nieletnich umieszczonych w izbie oraz odnotowanie tych czynności w książce przebiegu służby.

Do obowiązków dyżurnego izby w szczególności należy:

- 1) wykonywanie poleceń kierownika izby;
- 2) zapoznanie się niezwłocznie po rozpoczęciu służby w izbie z przebiegiem poprzedniej służby;
- 3) sprawdzenie stanu faktycznego z dokumentacją służbową w odniesieniu do nieletnich umieszczonych w izbie oraz ich depozytów i odnotowanie tego w książce przebiegu służby, w tym podanie liczby nieletnich umieszczonych w izbie;
- 4) informowanie pracowników o zwolnieniu sypialni dla nieletnich lub izolatki sanitarnej;
- 5) szczegółowe sprawdzanie, czy dokumentacja związana z przyjęciem, przekazaniem, wydaniem lub zwolnieniem nieletniego jest kompletna i nie zawiera błędów, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w tej dokumentacji niezwłoczne informowanie osoby, która ją dostarczyła, o konieczności uzupełnienia tej dokumentacji lub dokonania stosownych sprostowań;
- 6) przyjmowanie, przekazywanie, wydawanie i terminowe zwalnianie nieletnich oraz odnotowanie tych czynności w książce przebiegu służby i w książce ewidencji nieletnich;
- 7) odmowa przyjęcia, przekazania, wydania lub zwolnienia nieletniego w przypadku stwierdzenia, nieprawidłowości w dokumentacji, stanowiącej podstawę przyjęcia, przekazania, wydania lub zwolnienia nieletniego, oraz odnotowanie tych czynności w książce przebiegu służby;
- 8) niezwłoczne informowanie kierownika izby o wydarzeniach nadzwyczajnych lub innych zdarzeniach stanowiących zagrożenie dla porządku lub bezpieczeństwa nieletnich w niej umieszczonych, o stwierdzonych nieprawidłowościach w wyposażeniu i zabezpieczeniu technicznym oraz podejmowanie przedsięwzięć zmierzających do eliminacji ujawnionego zagrożenia i odnotowanie tego w książce przebiegu służby;
- 9) sprawdzanie czystości, wymaganego stanu sanitarnego izby i jej wyposażenia;
- 10) kontrola zachowania nieletnich w izbie oraz odnotowanie tego w książce przebiegu służby;
- 11) otwieranie i zamykanie wejść, wyjść i przejść w izbie, zgodnie z zasadami ustalonymi w niniejszym zarządzeniu;
- 12) sprawdzanie nieletnich umieszczonych w izbie oraz odnotowanie tego w książce przebiegu służby;
- 13) odnotowanie w książce przebiegu służby faktu wydania posiłków oraz napojów nieletniemu umieszczonym w izbie;
- 14) wydawanie leków i nadzorowanie ich zażywania przez nieletniego umieszczonego w izbie w przypadku, gdy wynika to z zaleceń lekarza oraz odnotowanie tych czynności w książce przebiegu służby;
- 15) wykonywanie zadań kierownika izby, o których mowa w pkt 2–10, pod jego nieobecność.

Do obowiązków wychowawcy w szczególności należy:

- 1) wykonywanie poleceń kierownika izby, a pod jego nieobecność dyżurnego izby;
- 2) zapoznanie się niezwłocznie po rozpoczęciu służby w izbie z przebiegiem poprzedniej służby;
- 3) prowadzenie z nieletnim zajęć wychowawczo-opiekuńczych, kulturalno-oświatowych, sportowo-rekreacyjnych oraz nadzorowanie nieletnich podczas prac porządkowych na terenie izby;
- 4) czuwanie nad przestrzeganiem przez nieletnich zasad współżycia społecznego;
- 5) zapewnienie dbałości o higienę osobistą nieletnich, czystość i porządek w izbie oraz o korzystanie przez nieletnich z wyposażenia izby zgodnie z jego przeznaczeniem;
- 6) niezwłoczne powiadamianie kierownika izby lub wyznaczonego przez niego policjanta o wystąpieniu zagrożenia życia lub zdrowia człowieka, zniszczeniu wyposażenia izby lub innym groźnym w skutkach zdarzeniu;
- 7) kontrola zachowania nieletnich w izbie.

W przypadku zgłoszenia przez nieletniego zamiaru wniesienia zażalenia na zatrzymanie, złożenia prośby, skargi lub wniosku, policjant pełniący służbę w izbie jest zobowiązany podjąć czynności, mające na celu realizację uprawnień nieletniego, a w szczególności udostępnić papier i przyrządy do pisania oraz zapewnić warunki umożliwiające sporządzenie tych pism²².

8.1. Przyjmowanie, wydawanie, przekazywanie i zwalnianie nieletnich z policyjnej izby dziecka

„Zatrzymanego nieletniego przyjmuje się do izby na podstawie kopii protokołu zatrzymania nieletniego.

Nieletniego w trakcie samowolnego pobytu poza schroniskiem dla nieletnich, młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym lub zakładem poprawczym przyjmuje się do izby na podstawie kopii protokołu zatrzymania nieletniego oraz nakazu przyjęcia, opatrzonego stemplem nagłówkowym jednostki organizacyjnej Policji, w której terytorialnym zasięgu działania ujawniono tego nieletniego, oraz podpisem i stemplem tytułowo-nazwiskowym kierownika tej jednostki lub komórki organizacyjnej albo ich zastępców, a w przypadku ich nieobecności – dyżurnego tej jednostki.

Nieletniego przyjmuje się również do izby:

- 1) na podstawie decyzji dowódcy konwoju lub doprowadzenia;
- 2) na polecenie lub zarządzenie sądu.

Dokumentem dodatkowo wymaganym do przyjęcia do izby nieletniego:

- 1) posiadającego widoczne obrażenia ciała jest notatka służbowa dotycząca okoliczności ich powstania albo raport – jeśli wynika to z odrębnych przepisów, sporządzone przez wykonującego doprowadzenie lub konwój;
- 2) któremu zgodnie z przepisami w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję udzielono niezwłocznie pierwszej pomocy medycznej lub poddano go niezbędnym badaniom lekarskim, jest zaświadczenie lekarskie o istnieniu lub braku przeciwwskazań medycznych do umieszczenia go w izbie.

Policjant przyjmujący nieletniego do izby jest zobowiązany w szczególności:

- 1) sprawdzić zgodność danych osobowych nieletniego przyjmowanego do izby z danymi zawartymi w dokumentach: kopii protokołu zatrzymania, nakazu przyjęcia, notatce służbowej, notatce, zaświadczeniu lekarskim, w sytuacji, w której przyjęcie nieletniego do izby następuje na podstawie tych dokumentów;
- 2) przeprowadzić rozmowę z:
 - a) wykonującym doprowadzenie lub konwój na temat zachowania przyjmowanego nieletniego podczas jego zatrzymania, doprowadzenia lub konwoju w celu ustalenia, czy nie wymaga on umieszczenia oddzielnie od innych nieletnich,
 - b) przyjmowanym nieletnim w celu uzyskania informacji na temat całokształtu jego sytuacji życiowej, w szczególności dotyczących stanu zdrowia oraz ewentualnej potrzeby przeprowadzenia badań lekarskich, dotychczasowego stylu życia, sytuacji rodzinnej i ma-

²² Tamże, § 6–15.

terialnej, przemocy w rodzinie, edukacji, przyczyny pobytu w izbie, przejawów demoralizacji;

- 3) wezwać przyjmowanego nieletniego do wydania przedmiotów, których posiadanie w izbie jest zabronione, a następnie sprawdzić czy nie posiada on takich przedmiotów;
- 4) przyjąć depozyt w obecności wykonującego doprowadzenie lub konwój i wypełnić kwit depozytowy;
- 5) przedłożyć kwit depozytowy do podpisu przyjmowanemu nieletniemu oraz wykonującemu doprowadzenie lub konwój;
- 6) umieścić depozyt w worku lub kopercie opatrzonej imieniem i nazwiskiem przyjmowanego nieletniego oraz numerem kwitu depozytowego, a następnie złożyć depozyt w magazynie depozytowym;
- 7) odnotować w:
 - a) książce ewidencji nieletnich – nazwę komórki lub jednostki organizacyjnej Policji albo podmiotu, do dyspozycji którego pozostaje nieletni przyjęty do izby,
 - b) książce przebiegu służby – przeprowadzenie rozmów, o których mowa w pkt 2;
- 8) wydać nieletniemu odzież, bieliznę i obuwie oraz środki czystości niezbędne do utrzymania higieny osobistej.

Dokumentem stanowiącym podstawę wydania nieletniego w celu przeprowadzenia z czynności służbowych jest:

- 1) nakaz wydania opatrzony stemplem nagłówkowym jednostki organizacyjnej Policji, do dyspozycji której pozostaje nieletni, oraz podpisem i stemplem tytułowo-nazwiskowym kierownika tej jednostki lub komórki organizacyjnej albo ich zastępców, a w przypadku ich nieobecności – dyżurnego tej jednostki,
- 2) albo polecenie lub zarządzenie sądu rodzinnego.

Policjant wydający nieletniego jest zobowiązany w szczególności:

- 1) zażądać od policjanta przejmującego nieletniego okazania legitymacji służbowej i sprawdzić zgodność danych w niej zawartych z danymi zawartymi w nakazie wydania;
- 2) sprawdzić, czy nieletni nie posiada przedmiotów, których posiadanie w izbie jest zabronione;
- 3) przedłożyć policjantowi przejmującemu nieletniego nakaz wydania do podpisu;
- 4) odnotować w książce przebiegu służby i w książce ewidencji nieletnich wydanie nieletniego oraz jego powrót, a w nakazie wydania odnotować datę i godzinę powrotu tego nieletniego.

Dokumentem stanowiącym podstawę przekazania nieletniego jest:

- 1) nakaz przekazania opatrzony stemplem nagłówkowym jednostki organizacyjnej Policji, do dyspozycji której pozostaje nieletni, oraz podpisem i stemplem tytułowo-nazwiskowym kierownika tej jednostki lub komórki organizacyjnej albo ich zastępców, a w przypadku ich nieobecności – dyżurnego tej jednostki,
- 2) albo upoważnienie wystawione przez podmiot uprawniony do odbioru nieletniego.

Policjant przekazujący nieletniego jest zobowiązany w szczególności:

- 1) zażądać od policjanta przejmującego nieletniego okazania legitymacji służbowej, a od osoby upoważnionej do odbioru nieletniego dowodu osobistego i sprawdzić zgodność danych zawartych w tych dokumentach z danymi zawartymi odpowiednio w nakazie przekazania albo w upoważnieniu;
- 2) sprawdzić, czy nieletni nie posiada przedmiotów, których posiadanie w izbie jest zabronione;
- 3) wydać za pokwitowaniem depozyt oraz:
 - a) zwrócić nieletniemu przedmioty, których użycie nie stanowi zagrożenia dla życia lub zdrowia człowieka;

- b) przekazać przejmującemu dokumenty tożsamości, środki płatnicze, przedmioty wartościowe, środki łączności oraz przedmioty, których użycie może stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia człowieka;
- 4) odnotować w kwicie depozytowym odmowę potwierdzenia odbioru depozytu przez nieletniego, a następnie przedłożyć kwit depozytowy do podpisu przejmującemu nieletniego w celu potwierdzenia zwrotu depozytu.

Dokumentem stanowiącym podstawę zwolnienia nieletniego z izby jest:

- 1) nakaz zwolnienia opatrzony stemplem nagłówkowym jednostki organizacyjnej Policji, do dyspozycji której pozostaje nieletni, oraz podpisem i stemplem tytułowo-nazwiskowym kierownika tej jednostki lub komórki organizacyjnej albo ich zastępców, a w przypadku ich nieobecności – dyżurnego tej jednostki,

albo

- 2) polecenie lub zarządzenie sądu rodzinnego.

Policjant zwalnający nieletniego jest zobowiązany w szczególności:

- 1) zażądać okazania dokumentu tożsamości od rodzica lub opiekuna odbierającego nieletniego;
- 2) sprawdzić, czy nieletni nie posiada przedmiotów, których posiadanie w izbie jest zabronione;
- 3) zwrócić nieletniemu w obecności rodzica lub opiekuna za pokwitowaniem depozyt oraz przedłożyć mu do podpisu kwit depozytowy;
- 4) odnotować w kwicie depozytowym odmowę potwierdzenia odbioru depozytu przez nieletniego, a następnie w celu potwierdzenia zwrotu depozytu przedłożyć kwit depozytowy do podpisu innej osobie, w obecności której nastąpiła odmowa;
- 5) odnotować zwolnienie nieletniego w książce przebiegu służby, podając jego przyczynę, oraz w książce ewidencji nieletnich, podając datę i godzinę zwolnienia;
- 6) oddać nieletniego pod opiekę rodzicowi lub opiekunowi i przedłożyć mu do podpisu potwierdzenie odbioru nieletniego.

W przypadku śmierci albo ucieczki nieletniego policjant pełniący służbę w izbie przekazuje jego depozyt za pokwitowaniem właściwemu organowi prowadzącemu postępowanie w sprawie, rodzicowi lub opiekunowi nieletniego²³.

8.2. Regulamin pobytu w izbie

„§ 1.

- 1. Po przyjęciu nieletniego do izby kierownik izby lub wyznaczony przez niego policjant bezwzględnie przeprowadza z nieletnim rozmowę, w trakcie której:
 - 1) informuje go o:
 - a) przysługujących mu prawach i ciążących na nim obowiązkach,
 - b) szczegółowym porządku dnia,
 - c) wyposażeniu izby w urządzenia monitorujące, w tym służące również do obserwowania i rejestrowania obrazu – w przypadku ich zainstalowania;
 - 2) zapoznaje go z niniejszym regulaminem.

²³ Tamże, § 16–24.

2. Nieletni potwierdza fakt zaznajomienia go z informacjami i regulaminem, o których mowa w ust. 1, poprzez złożenie podpisu w karcie zapoznania z prawami i obowiązkami nieletnich w policyjnej izbie dziecka, szczegółowym porządkiem dnia w policyjnej izbie dziecka, regulaminem pobytu nieletnich w policyjnej izbie dziecka, z informacją o wyposażeniu policyjnej izby dziecka w urządzenia monitorujące.
3. Nieletniemu nieznającemu języka polskiego zapewnia się możliwość porozumiewania się w sprawach dotyczących pobytu w izbie za pośrednictwem tłumacza.
4. Jeżeli kontakt z nieletnim przyjmowanym do pomieszczenia jest utrudniony z uwagi na zakłócenie świadomości, czynności, o których mowa w ust. 1, należy wykonać po ustaniu przyczyny odstąpienia od realizacji tego obowiązku.
5. Jeżeli z uwagi na utrudniony kontakt z zatrzymanym nieletnim spowodowany zakłóceniem jego świadomości nie został on zaznajomiony z przysługującymi mu z tytułu zatrzymania uprawnieniami wynikającymi z Kodeksu postępowania karnego lub innych ustaw, zaznajomienia tego należy dokonać po ustaniu przyczyny odstąpienia od realizacji tego obowiązku. Zatrzymany nieletni potwierdza fakt zaznajomienia się z przysługującymi mu uprawnieniami poprzez złożenie podpisu w protokole zatrzymania nieletniego.
6. Szczegółowy porządek dnia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b, z uwzględnieniem zajęć wychowawczo-opiekuńczych, kulturalno-oświatowych, sportowo-rekreacyjnych, prac porządkowych, poobiedniego wypoczynku w sypialniach oraz ciszy nocnej określa kierownik izby.

§ 2.

Umieszczonego w izbie nieletniego zwalnia się lub przekazuje rodzicom lub opiekunom:

- 1) w przypadku ustania przyczyny zatrzymania;
- 2) na polecenie sądu rodzinnego;
- 3) w przypadku niepowiadomienia sądu rodzinnego o zatrzymaniu nieletniego w ciągu 24 godzin;
- 4) gdy w ciągu 48 godzin od chwili zawiadomienia właściwego sądu rodzinnego o zatrzymaniu nieletniego nie ogłoszono nieletniemu postanowienia o umieszczeniu go w schronisku dla nieletnich lub tymczasowym umieszczeniu go w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, rodzinie zastępczej zawodowej, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo zakładzie leczniczym lub domu pomocy społecznej.

§ 3.

Przyjmowanego do izby nieletniego poddaje się badaniom lekarskim i udziela się mu niezbędnej pomocy medycznej w przypadkach i na zasadach określonych w przepisach w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję.

§ 4.

1. Przy przyjęciu do izby nieletni:
 - 1) podaje swoje imię i nazwisko, imię ojca, datę i miejsce urodzenia, informacje o miejscu zameldowania lub pobytu oraz o stanie zdrowia;
 - 2) przekazuje do depozytu:
 - a) środki płatnicze i przedmioty wartościowe, w szczególności obrączkę, sygnet, pierścionek i zegarek,
 - b) dokumenty tożsamości, środki łączności oraz urządzenia techniczne służące do rejestrowania i odtwarzania informacji,
 - c) przedmioty, które mogą stanowić zagrożenie dla porządku lub bezpieczeństwa w izbie, w szczególności przedmioty posiadające ostre krawędzie lub zakończenie, środki słu-

zące do obezwładniania, dopuszczone do obrotu produkty lecznicze oraz alkohol, a także sznurowadła, pasek, szalik oraz zapalki i zapalniczkę, inne przedmioty, których wymiary lub ilość naruszają ustalony porządek bądź bezpieczeństwo pobytu w izbie.

2. Nieletni podlega szczegółowemu sprawdzeniu w celu odebrania rzeczy, o których mowa w ust. 1 pkt 2. Sprawdzenia nieletniego oraz odzieży na nim w warunkach zapewniających poszanowanie jego intymności dokonuje w miarę możliwości policjant tej samej płci.

§ 5.

1. Przedmioty, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, wpisuje się z oznaczeniem cech indywidualnych do kwitu depozytowego. Kwit depozytowy podpisuje nieletni przyjmowany do izby oraz policjant, który zdeponował przedmioty w nim wyszczególnione.
2. Odmowę lub niemożność złożenia podpisu przez nieletniego przyjmowanego do izby odnotowuje się w kwicie depozytowym, wskazując na obecność przy tej czynności innego policjanta, którą poświadczą się złożeniem przez niego podpisu.
3. Nieletniemu umieszczonemu w izbie, z zastrzeżeniem ust. 4, umożliwia się rozporządzenie przekazanymi do depozytu przedmiotami, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, jeżeli nie zostały zatrzymane lub zajęte w drodze zabezpieczenia bądź egzekucji administracyjnej, a nieletni ukończył 18 lat i upoważnił pisemnie wskazaną przez siebie osobę do odbioru tych przedmiotów w miejscu ich zdeponowania.
4. Przedmiotów, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, nie można przekazać nieletniemu umieszczonemu w izbie.
5. Przedmioty, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, jeżeli nie zostały zatrzymane lub zajęte w drodze zabezpieczenia bądź egzekucji administracyjnej, można wydać rodzicowi lub opiekunowi nieletniego.

§ 6.

1. Decyzję o rozmieszczeniu nieletnich w izbie podejmuje kierownik izby lub osoba przez niego upoważniona, mając na względzie bezpieczeństwo nieletnich, konieczność zapewnienia skuteczności działań podejmowanych przez Policję oraz poszanowania praw nieletnich, wobec których działania te są podejmowane.
2. Nieletni zajmuje miejsce w sypialni wskazane przez kierownika izby lub wyznaczoną przez niego osobę, przy czym:
 - 1) nieletnich odmiennej płci umieszcza się oddzielnie;
 - 2) nieletniego, który nie ukończył 18 lat, nie umieszcza się w pokoju wspólnie z pełnoletnim;
 - 3) nieletniego będącego w stanie wskazującym na spożycie alkoholu umieszcza się oddzielnie od nieletnich, którzy nie znajdują się w takim stanie;
 - 4) nieletniego będącego pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych umieszcza się oddzielnie od nieletnich, którzy nie znajdują się pod wpływem takich środków lub substancji.
3. Nieletniego stwarzającego swoim zachowaniem zagrożenie dla zdrowia lub życia własnego lub innej osoby nie umieszcza się w sypialni, w której przebywają inni nieletni.
4. W przypadku szczególnie agresywnego zachowania nieletniego należy niezwłocznie wezwać lekarza.
5. Nieletniego wykazującego objawy choroby zakaźnej umieszcza się w izolatce sanitarnej lub sypialni dla nieletnich, w której nie przebywają inni nieletni i niezwłocznie informuje o tym lekarza.
6. Dalszy sposób postępowania z nieletnim, o którym mowa w ust. 4 i 5, jest uzależniony od zaleceń lekarskich.

§ 7.

1. Na czas pobytu w izbie nieletni otrzymuje nieodpłatnie odzież, bieliznę i obuwie, odpowiednie do pory dnia i roku, o ile własna odzież nieletniego nie nadaje się do użytku lub jeśli jej używanie jest niedopuszczalne ze względów higienicznych. Decyzję w tym zakresie podejmuje kierownik izby lub wyznaczona przez niego osoba.
2. Nieletni otrzymuje nieodpłatnie środki czystości niezbędne do utrzymania przez niego higieny osobistej, w tym w szczególności mydło i ręcznik, na czas potrzebny do ich użycia.
3. Podczas ciszy nocnej, a także gdy jest to uzasadnione w innej porze dnia, nieletni otrzymuje pidżamę. Do indywidualnego użytkowania nieletniemu udostępnia się materac, podgłówek, koc (w porze jesienno-zimowej – dwa koce) oraz pościel – dwa prześcieradła i powłoczkę.

§ 8.

1. Nieletniemu umieszczonemu w izbie zapewnia się:
 - 1) posiłek, w tym co najmniej jeden gorący, wydawany trzy razy dziennie oraz napoje w celu zaspokojenia pragnienia, przy czym:
 - a) wartość energetyczna posiłków wydawanych w ciągu doby wynosi nie mniej niż 60% normy szkolnej SZ określonej w przepisach w sprawie przypadków otrzymywania przez policjanta wyżywienia oraz norm tego wyżywienia, ale nie mniej niż 2600 kcal, a w przypadku nieletnich w wieku poniżej 18 lat – 75% tej normy, ale nie mniej niż 3200 kcal,
 - b) wysokość norm wskazanych w lit. a zwiększa się o 50% na wniosek lekarza lub w przypadku gdy nieletni jest doprowadzany lub w trakcie konwoju trwającego ponad 6 godzin,
 - c) wysokość norm wskazanych w lit. a zwiększa się o 70% w dni świąteczne i ustawowo wolne od pracy oraz w Dniu Dziecka,
 - d) z zastrzeżeniem lit. e, posiłki wydaje się po upływie minimum 5 godzin od chwili umieszczenia nieletniego w izbie, w następujących godzinach i proporcjach:
 - w godzinach 7.00–8.00 śniadanie – w ilości odpowiadającej 30% wartości energetycznej posiłków określonej w lit. a,
 - w godzinach 12.00–14.00 obiad – w ilości odpowiadającej 40% wartości energetycznej posiłków określonej w lit. a,
 - w godzinach 18.00–19.00 kolacja – w ilości odpowiadającej 30% wartości energetycznej posiłków określonej w lit. a,
 - e) nieletni konwojowany z zagranicy, w ciągu 2 godzin od przyjęcia do izby otrzymuje posiłek w ilości odpowiadającej 30% wartości energetycznej posiłków określonej w lit. a, jeżeli przyjęcie do izby nastąpiło pomiędzy godziną 18.00 a 8.00, a nieletni nie otrzymał posiłku, o którym mowa w lit. d,
 - f) nieletni ma prawo otrzymania pierwszego odpowiedniego posiłku w sytuacji, gdy będzie przekazany lub wydany do konwoju lub doprowadzenia i nie będzie miał możliwości spożycia posiłków w godzinach określonych w lit. d,
 - g) w sytuacji, gdy wymaga tego stan zdrowia nieletniego, otrzymuje on posiłki z uwzględnieniem diety według wskazań lekarza;
 - 2) możliwość korzystania z opieki lekarskiej;
 - 3) możliwość korzystania z urządzeń sanitarnych i środków czystości niezbędnych do utrzymania przez niego higieny osobistej;
 - 4) możliwość posiadania takich przedmiotów kultu religijnego, których właściwości nie będą stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa w izbie;

- 5) możliwość wykonywania praktyk religijnych i korzystania z posług religijnych w sposób niezakłócający porządku i bezpieczeństwa w izbie;
 - 6) możliwość palenia tytoniu w miejscu do tego wyznaczonym zgodnie z przepisami w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów oraz w środkach przewozu osób podlegających ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, jeżeli ukończył on 18 lat oraz jeśli nie utrudnia to wykonywania przez policjantów obowiązków służbowych mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa osób przebywających w izbie;
 - 7) możliwość otrzymywania – po skontrolovaniu w jego obecności – paczek z przedmiotami osobistego użytku, w szczególności odzieżą, obuwiem, środkami opatrunkowymi i higienicznymi, przepisanyimi przez lekarza lekami, które mogą być udostępniane jedynie za zgodą lekarza i według ustaleń z nim dokonanych;
 - 8) możliwość składania próśb, skarg i wniosków do kierownika izby lub wyznaczonego przez niego policjanta;
 - 9) możliwość odwiedzin rodziców, obrońcy lub opiekuna – za zgodą sądu, kierownika izby lub policjanta prowadzącego sprawę;
 - 10) możliwość korzystania, z zastrzeżeniem ust. 2, z zajęć ruchowych na świeżym powietrzu przez minimum 1 godzinę dziennie, w przypadku przebywania w izbie ponad 24 godziny;
 - 11) możliwość korzystania z prasy, środków audiowizualnych, podręcznej literatury, sprzętu sportowego i świetlicowego;
 - 12) warunki do poszanowania godności osobistej;
 - 13) warunki do ochrony przed przemocą fizyczną, psychiczną oraz wszelkimi przejawami okrucieństwa.
2. W przypadku złych warunków atmosferycznych kierownik izby może podjąć decyzję o przeprowadzeniu dla nieletnich zajęć ruchowych na świetlicy.

§ 9.

1. Nieletniego umieszczonego w izbie informuje się o konieczności:
 - 1) przestrzegania niniejszego regulaminu;
 - 2) wykonywania poleceń policjanta lub pracownika wykonującego zadania w izbie;
 - 3) przestrzegania ciszy nocnej w godzinach 22.00–6.00, a w dni świąteczne do godziny 7.00;
 - 4) przestrzegania zasad współżycia społecznego;
 - 5) dbania o higienę osobistą i czystość pomieszczeń;
 - 6) korzystania z wyposażenia pomieszczeń zgodnie z jego przeznaczeniem;
 - 7) niezwłocznego powiadomienia personelu izby o wystąpieniu zagrożenia życia lub zdrowia człowieka, zniszczeniu wyposażenia izby lub innym groźnym w skutkach zdarzeniu;
 - 8) brania udziału w zajęciach wychowawczo-opiekuńczych, kulturalno-oświatowych, sportowo-rekreacyjnych oraz pracach porządkowych na terenie izby.
2. Jeżeli przemawiają za tym względy ochrony nieletnich przed wzajemną demoralizacją, zajęcia, o których mowa w ust. 1 pkt 8, w miarę możliwości techniczno-organizacyjnych odbywają się w oddzielnych grupach – w zależności od charakteru czynu, jaki popełnił nieletni, oraz stopnia jego demoralizacji.
3. Program i metody zajęć, o których mowa w ust. 1 pkt 8, oraz metody wychowawcze stosowane wobec nieletniego muszą być zindywidualizowane, zmierzać do poznania nieletniego i jego środowiska, rozwijania jego zainteresowań, a także umiejętności współżycia w zespole.

§ 10.

O przypadkach nagłego zachorowania nieletniego bądź wystąpienia niebezpieczeństwa utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu kierownik izby lub wyznaczona przez niego osoba niezwłocznie powiadamia właściwy sąd rodzinny.

§ 11.

W izbie jako środki oddziaływania wychowawczego stosuje się ustną pochwałę lub upomnienie.

§ 12.

Nieletni może być nagradzany za:

- 1) właściwą postawę i zachowanie;
- 2) aktywne uczestnictwo w zajęciach i pracach na terenie izby;
- 3) wzorowe przestrzeganie szczegółowego porządku dnia i regulaminu izby.

§ 13.

Upomnienie stosuje się wobec nieletniego naruszającego obowiązujący w izbie szczegółowy porządek dnia i regulamin oraz przejawiającego niewłaściwą postawę i zachowanie.

§ 14.

O niewłaściwej postawie i zachowaniu nieletniego kierownik izby jest obowiązany poinformować pisemnie właściwy sąd rodzinny.

§ 15.

1. Nieletniemu zwalnianemu z izby przekazuje się dokumenty, środki płatnicze i przedmioty przyjęte do depozytu.
2. Środków płatniczych i przedmiotów nie wydaje się z depozytu, jeżeli zostały zatrzymane lub zajęte w drodze zabezpieczenia bądź egzekucji administracyjnej.
3. W przypadku zwalniania osoby z izby w celu przekazania, środki, dokumenty tożsamości, urządzenia techniczne i przedmioty, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, z wyjątkiem sznurówek, paska i szalika, przejmuje na czas doprowadzenia lub konwoju policjant realizujący to doprowadzenie lub konwój²⁴.

8.3. Sposób postępowania w przypadku wydarzenia nadzwyczajnego w policyjnej izbie dziecka

W celu zapobieżenia wydarzeniu nadzwyczajnemu, tj. „zdarzeniu z udziałem osoby zatrzymanej lub doprowadzonej, w wyniku którego może nastąpić śmierć, ucieczka lub zamach w celu uwolnienia tej osoby albo zamach na życie lub zdrowie człowieka, skutkujący jego ho-

²⁴ Załącznik nr 12 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. z 2012 r. poz. 638, z późn. zm.).

spitalizacją”²⁵, policjanci pełniący służbę w izbie podejmują przedsięwzięcia odpowiednie do rodzaju zagrożenia, zwane dalej „wzmocnionymi środkami ostrożności”.

Wzmoczone środki ostrożności polegają na:

- 1) użyciu środków przymusu bezpośredniego;
- 2) umieszczeniu nieletniego będącego w stanie wskazującym na spożycie alkoholu, pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, stwarzającego swoim zachowaniem zagrożenie dla zdrowia lub życia własnego lub innej osoby w sypialni, w izolatce sanitarnej lub sypialni dla nieletnich, w której przebywają inni nieletni – wraz z podaniem przyczyny umieszczenia, oddzielnie od innych nieletnich; dyżurny izby odnotowuje w książce przebiegu służby zastosowanie wzmoczonych środków ostrożności; o zastosowaniu wzmoczonych środków ostrożności należy niezwłocznie poinformować kierownika izby lub wyznaczonego przez niego policjanta; datę i godzinę umieszczenia nieletniego oddzielnie od innych nieletnich, zmiany decyzji o rozmieszczeniu nieletniego, o którym mowa wyżej, odnotowuje w książce ewidencji nieletnich.

O użyciu środków przymusu bezpośredniego wobec nieletniego kierownik izby, a pod jego nieobecność wyznaczony przez niego policjant, powiadamia właściwy sąd rodzinny i odnotowuje to w książce przebiegu służby.

W przypadku ujawnienia wydarzenia nadzwyczajnego policjant pełniący służbę w izbie jest zobowiązany w szczególności do:

- 1) niezwłocznego podjęcia działań przeciwdziałających dalszym skutkom tego wydarzenia;
- 2) uruchomienia instalacji alarmowej;
- 3) udzielenia pierwszej pomocy, jeżeli zachodzi taka potrzeba;
- 4) poinformowania o wydarzeniu kierownika izby lub dyżurnego izby;
- 5) zabezpieczenia miejsca wydarzenia nadzwyczajnego oraz materiału pochodzącego z zapisu urządzeń monitorujących – w przypadku gdy pomieszczenie zostało wyposażone w takie urządzenia;
- 6) sporządzenia notatki urzędowej z przebiegu wydarzenia nadzwyczajnego i przekazania jej kierownikowi izby lub bezpośrednio przełożonemu.

Kopię notatki, o której mowa w pkt 6, kierownik izby, a w czasie jego nieobecności upoważniony przez niego policjant, niezwłocznie przesyła do komórek organizacyjnych Komendy Głównej Policji oraz komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji, właściwych do spraw konwojowych.

Kierownik izby, a pod jego nieobecność wyznaczony przez niego policjant, sporządza meldunek opisujący przyczyny i okoliczności, w których doszło do wydarzenia nadzwyczajnego i przekazuje go w terminie 7 dni od daty tego wydarzenia kierownikowi komórki organizacyjnej komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji właściwej do spraw konwojowych.

Meldunek powinien zawierać następujące informacje:

- 1) czas, miejsce oraz rodzaj wydarzenia nadzwyczajnego;
- 2) stopień, imię i nazwisko oraz staż służby policjanta pełniącego służbę w izbie w czasie, w którym doszło do wydarzenia nadzwyczajnego, oraz termin, w którym uczestniczył on w doskonaleniu zawodowym;
- 3) dane osobowe osoby lub osób uczestniczących w wydarzeniu nadzwyczajnym;

²⁵ § 5 ust. 3 pkt 1 zarządzenia nr 126 Komendanta Głównego Policji z dnia 12 czerwca 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań związanych z pobytem osób zatrzymanych lub doprowadzonych w tymczasowym pomieszczeniu przejściowym (Dz. Urz. KGP poz. 31).

- 4) szczegółowy opis wydarzenia nadzwyczajnego;
- 5) czynności podjęte po wydarzeniu nadzwyczajnym;
- 6) dane osobowe osoby uczestniczącej w czynnościach;
- 7) wskazanie przepisów służbowych, co do których zachodzi przypuszczenie ich naruszenia;
- 8) przedsięwzięcia zmierzające do wyeliminowania w przyszłości podobnych wydarzeń nadzwyczajnych.

Kopię zaakceptowanej analizy meldunku kierownik komórki organizacyjnej komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji właściwej do spraw konwojowych przesyła do komórki organizacyjnej komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji właściwej do spraw kontroli oraz do komórki organizacyjnej Komendy Głównej Policji właściwej do spraw konwojowych²⁶. Z analiz przesłanych do Biura Prewencji i Ruchu Drogowego KGP wynika, że w 2014 r. doszło do 3 wydarzeń nadzwyczajnych w PID.

Liczbę oraz rodzaj wydarzeń nadzwyczajnych zaistniałych w latach 2011–2014 przedstawia poniższa tabela.

Kategoria/rok	2011	2012	2013	2014
Usiłowanie samobójstwa	1	–	1	1
Zamach na zdrowie	3	2	–	2
Ucieczka	–	2	–	–
Razem	4	4	1	3

Najczęstszą przyczyną wydarzeń nadzwyczajnych z udziałem nieletnich umieszczonych w PID jest niedokładne sprawdzenie tych osób i zbyt mała częstotliwość dokonywania tych sprawdzeń. Sprawdzenie nieletniego ręcznym detektorem metali nie zawsze przynosi oczekiwany rezultat²⁷.

8.4. Środki przymusu bezpośredniego stosowane wobec nieletniego w PID²⁸

Wobec nieletniego doprowadzonego do policyjnej izby dziecka w przypadku:

- wyegzekwowania wymaganego prawem zachowania zgodnie z wydanym przez policjanta poleceniem;
- odparcia bezpośredniego bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność policjanta lub innej osoby;

²⁶ § 27–29 zarządzenia nr 134 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 października 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka (Dz. Urz. KGP poz. 59, z późn. zm.).

²⁷ *Informacja dotycząca funkcjonowania w 2014 roku pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych oraz policyjnych izb dziecka*, Wydział Konwojowy Biura Prewencji KGP, Warszawa, kwiecień 2015.

²⁸ *Uprawnienia funkcjonariusza Policji w zakresie użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej*, Wyd. Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego KGP, Warszawa 2013, s. 49–50.

- przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do zamachu na życie, zdrowie lub wolność policjanta lub innej osoby;
- przeciwdziałania niszczeniu mienia;
- ujęcia osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą;
- zatrzymania osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą;
- pokonania biernego oporu;
- pokonania czynnego oporu;
- przeciwdziałania czynnościom zmierzającym do autoagresji.

Policjant może użyć środków przymusu bezpośredniego w postaci:

1) siły fizycznej w postaci technik:

- transportowych,
- obrony,
- ataku,
- obezwładnienia;

2) kajdanek:

- zakładanych na ręce.
- zakładanych na nogi;

3) kaftana bezpieczeństwa;

4) pasa obezwładniającego;

5) kasku zabezpieczającego;

6) pałki służbowej;

7) chemicznych środków obezwładniających w postaci ręcznych miotaczy substancji obezwładniających;

8) przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej.

W przypadku użycia środka przymusu bezpośredniego wobec nieletniego umieszczonego w policyjnej izbie dziecka policjant każdorazowo przekazuje przełożonemu notatkę, niezależnie od rodzaju i skutku użycia środka przymusu bezpośredniego.

O użyciu środków przymusu bezpośredniego wobec nieletniego umieszczonego w policyjnej izbie dziecka kierownik izby powiadamia sąd rodzinny sprawujący nadzór nad wykonywaniem czynności, o których mowa w art. 32e–32h ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382, z późn. zm.), a w przypadku art. 32h tej ustawy powiadamia sąd rodzinny, na obszarze właściwości którego znajduje się policyjna izba dziecka.

8.5. Dokumentacja prowadzona w policyjnej izbie dziecka

„W izbie prowadzi się następującą dokumentację:

- 1) książkę przebiegu służby w policyjnej, której wzór określa załącznik nr 1;
- 2) książkę ewidencji nieletnich umieszczonych w policyjnej izbie dziecka, której wzór określa załącznik nr 2;
- 3) książkę wizyt lekarskich, której wzór określa załącznik nr 3;
- 4) kwity depozytowe, których wzór określa załącznik nr 4;

- 5) kartę zapoznania z prawami i obowiązkami nieletnich w policyjnej izbie dziecka, szczegółowym porządkiem dnia w policyjnej izbie dziecka, regulaminem pobytu nieletnich w policyjnej izbie dziecka, z informacją o wyposażeniu policyjnej izby dziecka w urządzenia monitorujące, której wzór określa załącznik nr 5.

W izbie prowadzi się ewidencję następującej dokumentacji:

- 1) nakazów przyjęcia, przekazania i zwolnienia nieletnich, na podstawie których są oni odpowiednio przyjmowani, przekazywani i zwalniani z izby; wzór nakazu przyjęcia, przekazania i zwolnienia nieletniego określa załącznik nr 6 do zarządzenia;
- 2) nakazów wydania nieletnich, na podstawie których są oni wydawani do czynności służbowych; wzór nakazu wydania nieletniego określa załącznik nr 7;
- 3) kopii protokołów zatrzymania nieletniego;
- 4) poleceń lub zarządzeń sądu albo ich kopii;
- 5) postanowień sądu o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich lub tymczasowym umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, rodzinie zastępczej zawodowej albo w szpitalu psychiatrycznym lub innym odpowiednim zakładzie leczniczym lub domu pomocy społecznej albo ich odpisów bądź kopii;
- 6) dokumentacji medycznej nieletniego przyjętego do izby;
- 7) korespondencji w sprawie nieletniego;
- 8) powiadomień właściwego sądu rodzinnego o użyciu środka przymusu bezpośredniego wobec nieletniego umieszczonego w izbie.

W izbie można prowadzić skorowidz danych osobowych nieletnich w niej umieszczonych lub wcześniej przebywających. Decyzję w tym zakresie podejmuje kierownik izby.

W książce przebiegu służby policjant pełniący służbę w izbie odnotowuje przebieg służby, wydarzenia w jej trakcie oraz wykonywanie zadań w izbie, w szczególności:

- 1) rozpoczęcie i zakończenie służby;
- 2) przyjęcie nieletniego do izby, w tym również w ramach przerwy w konwoju albo w doprowadzeniu oraz na polecenie lub zarządzenie sądu, wydanie, przekazanie lub zwolnienie nieletniego z izby;
- 3) zdarzenie w izbie z udziałem nieletniego w niej umieszczonego, skutkujące śmiercią, ucieczką lub zamachem w celu uwolnienia tego nieletniego albo zamachem na życie lub zdrowie człowieka, skutkującym jego hospitalizacją, zwane dalej „wydarzeniem nadzwyczajnym”;
- 4) umieszczenie nieletniego:
 - a) będącego w stanie wskazującym na spożycie alkoholu, oddzielnie od nieletnich, którzy nie znajdują się w takim stanie,
 - b) będącego pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, oddzielnie od nieletnich, którzy nie znajdują się pod wpływem takich środków lub substancji,
 - c) stwarzającego swoim zachowaniem zagrożenie dla zdrowia lub życia własnego lub innej osoby w sypialni, w której nie przebywają inni nieletni,
 - d) w izolatce sanitarnej lub sypialni dla nieletnich, w której przebywają inni nieletni – wraz z podaniem przyczyny umieszczenia;
- 5) zadania:
 - przygotowywanie lub podgrzewanie posiłków oraz zmywanie naczyń;
 - wydawanie posiłków oraz napojów nieletnim umieszczonym w izbie;
 - utrzymanie izby i jej wyposażenia w czystości i wymaganym stanie sanitarnym;

- przegląd wyposażenia izby oraz poprawności działania znajdujących się w niej urządzeń, w tym urządzeń wpływających na poziom bezpieczeństwa osób przebywających w izbie;
- zgłaszanie nieprawidłowości dotyczących funkcjonowania izby jej kierownikowi lub wyznaczonemu przez niego policjantowi;
- wykonywanie innych zadań zleconych przez kierownika izby lub wyznaczonego przez niego policjanta.

Książkę przebiegu służby w PID, książkę ewidencji nieletnich umieszczonych w PID, książkę wizyt lekarskich oraz skorowidz danych osobowych nieletnich w niej umieszczonych lub wcześniej przebywających, można prowadzić w postaci elektronicznej, w sposób uniemożliwiający uszkodzenie lub zniszczenie danych w niej zawartych. W przypadku stwierdzenia w ww. dokumentacji, błędnych zapisów, uzupełnia się te zapisy nowym wpisem z adnotacją opisującą przyczynę i zakres zmiany dokonanego wpisu.

Nakazy przyjęcia, przekazania i zwolnienia nieletnich, nakazy wydania nieletnich oraz polecenia lub zarządzenia sądu albo ich kopii, postanowienia sądu o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich lub tymczasowym umieszczeniu w młodzieżowym środku wychowawczym, rodzinie zastępczej zawodowej albo w szpitalu psychiatrycznym lub innym odpowiednim zakładzie leczniczym lub domu pomocy społecznej albo ich odpisów bądź kopii może zostać przesłana telefaksem lub pocztą elektroniczną. W przypadku ww. dokumentacji, dyżurny izby telefonicznie potwierdza u wystawcy nakazu, polecenia, zarządzenia lub postanowienia fakt jego sporządzenia i odnotowuje to na odwrocie nakazu, polecenia, zarządzenia lub postanowienia przesłanego telefaksem lub wydruku nakazu, polecenia, zarządzenia lub postanowienia przesłanego pocztą elektroniczną.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w dokumentacji, czynności przyjmowania, zwalniania, wydawania i przekazywania osób wstrzymuje się do czasu usunięcia tych nieprawidłowości. Kwity depozytowe oraz nakazy przyjęcia, przekazania i zwolnienia nieletnich, nakazy wydania nieletnich oraz polecenia lub zarządzenia sądu albo ich kopii, postanowienia sądu o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich lub tymczasowym umieszczeniu w młodzieżowym środku wychowawczym, rodzinie zastępczej zawodowej albo w szpitalu psychiatrycznym lub innym odpowiednim zakładzie leczniczym lub domu pomocy społecznej albo ich odpisów bądź kopii, przechowuje się w teczce akt nieletniego, prowadzonej odrębnie dla każdego nieletniego²⁹.

²⁹ § 6 zarządzenia nr 134 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 października 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka (Dz. Urz. KGP poz. 59, z późn. zm.).

Załącznik nr 1

Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji — 11 — Str. 59

Załączniki do zarządzenia nr 134
Komendanta Głównego Policji
z dnia 30.10.2012 r.

„WZÓR”

Załącznik nr 1

(stempel nagłkowy)

KSIĄŻKA PRZEBIEGU SŁUŻBY W POLICYJNEJ IZBIE DZIECKA

Liczba kart _____
Założono w dniu _____
Zakończono w dniu _____

Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji — 12 — Str. 59

lp.	Data i godzina	Przebieg służby	Uwagi
1	2	3	4
1	8 ⁰⁰	W dn. 22.09.15 służbę pełniła: asp. szt. Natalia Kowalska - dyżurna godz. 8 ⁰⁰ -20 ⁰⁰ sierż. Jan Nowak - opiekun wychowawca godz. 8 ⁰⁰ -20 ⁰⁰	
2.	8 ¹⁰	Kontrola pomieszczeń pod kątem zabezpieczenia tajemnicy służbowej i przeciw pożarowej b.u.	
3.	8 ²⁰	Radomska Jolanta wydano st. sierż. Piotrowi Zagajewskiemu z WK KSP wraz z depozytem - komwoj do ZP Dominów	KEN685/15
4.	9 ⁰⁰	Nieletnim wydano śniadanie	
5.	9 ⁴⁰	Kolba Krzysztof doprowadzony przez asp. Jęzgo Noga z KRP II do ich dyspozycji - kradzież meble	KEN688/15
6.	9 ⁵⁵	Po wykonaniu czynności związanych z przyjęciem nieletniemu wydano posiłek i przekazano do grupy	

Załącznik nr 4

Poz. 59

— 19 —

Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji

Załącznik nr 4

(strona 1)

.....
(stempel nagłówkowy)

„WZÓR”
11-wr 22.09.15 g. 18⁰⁵
(miejscowość, data i godzina)

Egz. nr 15

KWIT DEPOZYTOWY NR 635/15

Wykaz przedmiotów przyjętych do depozytu, odebranych od:
Jan Kowalski s. Wojciecha 18.02.1999 r.
(nazwisko i imię, imię ojca, data urodzenia nieletniego przyjętego do izby)

1) tel. kom. Samsung nr 350815200613
2) bluza z długim rękawem kol. czarna
3) spodnie ciemnoszare
4) buty sportowe ciemnoniebieskie
5) skarpety białe

Razem pozycji 5, słownie pięć
Janina Raska
(czytelny podpis policjanta przyjmującego depozyt)

Powód niepodpisania kwitu depozytowego przez nieletniego, któremu odebrano depozyt¹⁾

Depozyt przyjęto i kwit depozytowy sporządzono w obecności:

(czytelny podpis wykonującego doprowadzenie lub konwoj)

(strona 2)

11-wr 23.09.15 g. 8²⁰
(miejscowość, data i godzina)

POTWIERDZENIE ODBIORU DEPOZYTU

Ja niżej podpisany Jan Kowalski
(imię i nazwisko nieletniego, któremu zwrócono depozyt)
potwierdzam odbiór z magazynu depozytowego przedmiotów, wymienionych w pozycjach:

Jan Kowalski
(czytelny podpis nieletniego, któremu zwrócono rzeczy przyjęte do depozytu)

Powód niepotwierdzenia odbioru depozytu przez nieletniego, któremu zwrócono depozyt¹⁾

Depozyt zwrócono w obecności:

(czytelny podpis wykonującego doprowadzenie lub konwoj lub innej osoby)

11-wr 23.09.15 g. 8²⁵
(miejscowość, data i godzina)

POTWIERDZENIE PRZEJĘCIA DEPOZYTU

Ja niżej podpisany asp. Danusz Goc
(stopień, imię i nazwisko przyjmującego depozyt)
przedmiotów z magazynu depozytowego, wymienionych w pozycjach: 1-5

Danusz Goc
(czytelny podpis osoby przyjmującej depozyt)

¹⁾ niepotrzebne skreślić

Załącznik nr 6

Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji	— 21 —	Poz. 59										
Załącznik nr 6												
„WZÓR”												
(stempel nagłówkowy)	(miejsowość, data i godzina wystawienia nakazu)											
NAKAZ PRZYJĘCIA/ PRZEKAZANIA/ ZWOLNIENIA ^{*)} NIELETNIEGO												
Nakazuję <u>Bartosz Kowalski</u>	s (g) ^{*)} <u>Kazimierza</u>											
(imię i nazwisko nieletniego)	(imię ojca)											
ur. <u>20.10.1999 r.</u>	w <u>Harszanie</u>	nr PESEL <table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse; width: 100px; height: 15px;"><tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr></table>										
(data urodzenia)	(miejsce urodzenia)											
PRZYJĄĆ ^{*)} do izby, do dyspozycji												
(stopień, imię i nazwisko, stanowisko kierownika komórki lub jednostki organizacyjnej Policji, do dyspozycji której pozostaje nieletni)												
PRZEKAZAĆ ^{*)} <u>Dydział Komwojowy Komendy Stołecznej Policji</u>												
(stopień lub stanowisko, imię i nazwisko oraz nazwa komórki organizacyjnej Policji albo innego podmiotu uprawnionego do przejęcia nieletniego, nr legitymacji służbowej)												
w celu <u>konwój</u>	do <u>MOH w Augustowie</u>											
(cel przekazania)	(miejsce przekazania)											
ZWOLNIĆ ^{*)} z izby w dniu												
(data zwolnienia)												
o godzinie												
(godzina zwolnienia)												
(podpis i stempel kierownika komórki lub jednostki organizacyjnej Policji, do dyspozycji której pozostaje nieletni albo ich zastępców bądź dyżurnego jednostki organizacyjnej Policji)												
^{*)} niepotrzebne skreślić												

Załącznik nr 7

Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji

— 22 —

Poz. 59

„WZÓR”

Załącznik nr 7

(stempel nagłówkowy)

Ważny w dniu wystawienia

Warszawa, dnia 22.09.2015 r.
(miejscowość, data)NAKAZ WYDANIA
NIELETNIEGO

Nakazuję wydać

Hojciech Dobrowolski s. Jana, ur. 15.10.1999 w Horzszanie

(imię i nazwisko, imię ojca, data i miejsce urodzenia nieletniego)

w celu przeprowadzenia z jego udziałem czynności służbowych.

Do przejęcia nieletniego upoważniam:

sierż. szt. Mirosław Hąsowski

(stopień lub stanowisko, imię i nazwisko oraz nr legitymacji służbowej policjanta przejmującego nieletniego)

(podpis i stempel kierownika komórki lub jednostki organizacyjnej
Policji, do dyspozycji której pozostaje nieletni albo ich zastępców bądź
dyżurnego jednostki organizacyjnej Policji)1. Nieletniego przejąłem/przejęłam^{*)} w dniu r. o godz.

(czytelny podpis policjanta przejmującego nieletniego)

2. Nieletniego przyjąłem/przyjęłam^{*)} do izby w dniu r. o godz.

(czytelny podpis policjanta przyjmującego nieletniego do izby)

*) niepotrzebne skreślić

Literatura

- Chyliński A., *Mniej znaczy lepiej*, „Policja 997” 2015, nr 3(120).
- Informacja dotycząca funkcjonowania w 2012 roku pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych oraz policyjnych izb dziecka*, Wydział Konwojowy Biura Prewencji KGP, Warszawa, kwiecień 2013 r.
- Informacja dotycząca funkcjonowania w 2014 roku pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych oraz policyjnych izb dziecka*, Wydział Konwojowy Biura Prewencji KGP, Warszawa, kwiecień 2015 r.
- Jamrożek M., *Od izby zatrzymań do policyjnej izby dziecka (studium monograficzne)*, Kielce 2012.
- Konarska-Wrzosek V., *Prawny system postępowania z nieletnimi w Polsce*, Warszawa 2013.
- Koncepcja rozwiązań organizacyjno-strukturalnych zmierzających do podniesienia efektywności wykorzystania policyjnych izb dziecka (PID)*, Wydział Konwojowy Biura Prewencji KGP przy udziale Departamentu Nadzoru MSW, Warszawa, czerwiec 2013 r.
- Kowalska-Ehrlich B., *Młodzież nieprzystosowana społecznie a prawo*, Warszawa 1988.
- Lipka M., *Przestępczość nieletnich w Polsce zapobieganie i zwalczanie*, Warszawa 1971.
- Materiały z seminarium „Podaj pomocną dłoń, otwórz okno na lepszy świat” (Post-Seminar Materials „Give a helpful hand, open window for a better world”), Warszawa 11–14.01.2005 r.
- Misiuk A., *Historia Policji w Polsce. Od X wieku do współczesności*, Warszawa 2008.
- Prządka D., *Zmiany w przepisach prawa w 2013 r. istotne dla policjantów służby prewencyjnej*, „Kwartalnik Policyjny” 2014, nr 1(27).
- Sochacki A., *Funkcjonowanie policyjnej izby dziecka (materiał dydaktyczny). Według stanu prawnego na marzec 2008 r.*, Słupsk 2008.
- Uprawnienia funkcjonariusza Policji w zakresie użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej*, Wyd. Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego KGP, Warszawa 2013.

Akty prawne

Dekret w przedmiocie utworzenia sądów dla nieletnich z dnia 7 lutego 1919 r. (Dz. U. Nr 14, poz. 171) – nieobowiązujący.

- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 60, poz. 571) – nieobowiązujący.
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2015 r. poz. 355, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 7 maja 1983 r. w sprawie zasad pobytu nieletnich w milicyjnych izbach dziecka (Dz. U. Nr 26, poz. 122) – uchylony.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 11 kwietnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad pobytu nieletnich w policyjnych izbach dziecka (Dz. U. Nr 70, poz. 635).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad pobytu nieletnich w policyjnych izbach dziecka (Dz. U. Nr 10, poz. 104) – uchylony.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń pokoi i izb (Dz. U. poz. 638, z późn. zm.).
- Zarządzenie nr 134 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 października 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej izbie dziecka (Dz. Urz. KGP poz. 59, z późn. zm.).
- Zarządzenie nr 126 Komendanta Głównego Policji z dnia 12 czerwca 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań związanych z pobytem osób zatrzymanych lub doprowadzonych w tymczasowym pomieszczeniu przejściowym (Dz. Urz. KGP poz. 31).
- Decyzja Nr 346 Komendanta Głównego Policji z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie pełnienia służby przez policjantów w policyjnych izbach dziecka (Dz. Urz. Nr 16, poz. 101) – uchylony.

Netografia

- <http://izbadziecka.policja.waw.pl/portal/dzi/1766/39136/Historia.html> [dostęp: 19.10.2014 r].
- www.nauki-spooleczne.info/zalozone-i-rzeczywiste-funkcje-policyjnej-izby-dziecka [dostęp: 29.01.2008 r.].

